Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı Öğrenme Çıktılarının Anahtar Yetkinlikler Açısından İncelenmesi

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Faruk KAYMAN[1], Veysel ELKATMIŞ[2]

1 Dr. Öğr. Üyesi, Hakkari Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, farukkayman@hakkari.edu.tr. ORCID: 0000-0002-7917-7188.

2 Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, Kayseri, veysel.elkatmis@gmail.com. ORCID: 0000-0002-9599-8330.

Atıf: "Kayman, F., & Elkatmış, V. (2026). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ortaokul Türkçe dersi öğretim programı öğrenme çıktılarının anahtar yetkinlikler açısından incelenmesi. *Millî Eğitim, 55*(252), 1959-1992. DOI: 10.37669/milliegitim.1667777"

Gönderilme Tarihi: 28.03.2025
Kabul Tarihi: 15.12.2025
DOI: 10.37669/milliegitim.1667777

Anahtar Kelimeler: *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, Türkçe dersi öğretim programı, anahtar yetkinlikler, öğrenme çıktıları*

Öz

Bu çalışmada Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan öğrenme çıktılarının Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde yer alan "Anahtar Yetkinlikler" açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi yöntemine başvurulmuştur. Araştırmanın veri setini 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programı, Öğretim Programları Ortak Metni ile Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi oluşturmaktadır. Araştırmada veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Analiz sonucunda öğretim programında yer alan öğrenme çıktılarının tamamının doğrudan ya da dolaylı olarak anahtar yetkinliklerle ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Öğrenme çıktılarının daha çok "ana dilde iletişim", "matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler" ile "öğrenmeyi öğrenme" yetkinlikleriyle ilişkili olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte "sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler" ile "kültürel farkındalık ve ifade" yetkinlikleriyle de önemli ölçüde ilişkili olduğu saptanmıştır. "Dijital yetkinlik" ve "inisiyatif alma ve girişimcilik" yetkinlikleriyle olan ilişkisinin ise daha sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğrenme çıktıları "yabancı dillerde iletişim" yetkinliğiyle doğrudan ilişkilendirilmemiş olsa da bu yetkinliğin "kültürel farkındalık ve ifade" yetkinliğiyle bağlantılı bazı öğrenme çıktılarıyla dolaylı bir ilişki içerisinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Examination of Learning Outcomes in the Century of Türkiye Education Model's Secondary School Turkish Curriculum in Terms of Key Competences

RESEARCH ARTICLE

Keywords: *The Century of Türkiye Education Model, Turkish language teaching curriculum, key competences, learning outcomes*

Abstract

This study aims to examine the learning outcomes in the Century of Türkiye Education Model Middle School Turkish Language Teaching Curriculum in terms of the "Key Competences" outlined in the Turkish Qualifications Framework (TQF). The study employs document analysis, one of the qualitative research methods. The dataset of the research consists of the 2024 Turkish Language Teaching Curriculum, the 2024 Common Text of Teaching Curricula, and the Turkish Qualifications Framework. The data were analyzed using a descriptive analysis approach. The analysis revealed that all learning outcomes in the curriculum are directly or indirectly related to the key competences. It was found that the learning outcomes are primarily associated with "communication in the mother tongue," "mathematical competence and basic competences in science and technology," and "learning to learn." In addition, they were observed to have a notable connection with "social and civic competences" and "cultural awareness and expression." The relationship with "digital competence" and "sense of initiative and entrepreneurship" was found to be more limited. Furthermore, although the learning outcomes were not directly linked to "communication in foreign languages," this competence was found to have an indirect relationship with certain learning outcomes connected to "cultural awareness and expression".

Giriş

Eğitim, bireylerin ve toplumların gelişimini sürdürebilmeleri için temel bir unsur olarak görülmektedir. İnsan, yaşamı boyunca karşılaştığı değişimlere uyum sağlamak ve kendini sürekli geliştirmek için bilgi, beceri ve değerler edinmeye ihtiyaç duyar. Bu süreç yalnızca mevcut becerilerin pekiştirilmesini değil, aynı zamanda yeni becerilerin kazanılmasını da gerektirir. Dolayısıyla eğitimin, bireylerin ve toplumun ihtiyaçlarına yanıt verebilecek şekilde düzenlenmesi ve güncellenmesi, çağın değişen koşullarına ayak uydurabilmek açısından büyük önem taşımaktadır (Tuncel, 2019).

Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı değişimler, bireylerin ve toplumların gereksinimlerini sürekli olarak etkilemekte ve eğitim politikalarına yön vermektedir. Bu değişimler bireylerden beklenen beceri ve yetkinlikleri de farklılaştırmakta, dolayısıyla eğitim sistemlerinin bu değişime ayak uydurabilmesi için öğretim programlarının güncellenmesini zorunlu kılmaktadır (Kalaycı &Yıldırım, 2020). Günümüz eğitim anlayışı, bireyleri yalnızca akademik bilgiyle donatmak yerine, onları yaşam boyu öğrenmeye açık, problem çözme yetisine sahip, eleştirel düşünebilen ve değişen koşullara uyum sağlayabilen bireyler olarak yetiştirmeyi amaçlamaktadır (MEB, 2019). Bu bağlamda, öğretim programlarının güncellenmesi yalnızca bilgi aktarımını değil, aynı zamanda bireylerin 21. yüzyıl becerileriyle donatılmasını ve toplumsal hayata etkin katılımlarını sağlamayı hedeflemektedir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) kapsamında hazırlanan Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı (OTDÖP) da bu anlayış doğrultusunda yapılandırılmış ve öğrencilerin hem akademik hem de bireysel gelişimlerini destekleyecek şekilde tasarlanmıştır.

TYMM kapsamında hazırlanan Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı, 2024-2025 eğitim öğretim yılında 5. sınıf seviyesinde uygulanmaya başlanmıştır. Programın, bireylerin 21. yüzyıl becerileriyle donatılmasını amaçladığı ve Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'ne uyumlu bir model olarak şekillendiği görülmektedir. Öğretim programlarının temel amaçlarından birinin, öğrencilerin bireysel yeteneklerini geliştirmelerini ve toplumsal hayata etkin bir şekilde katılmalarını sağlamak olduğu söylenebilir. Yeni öğretim programının ortak metninde (ÖPOM) bu amaca yönelik şu ifadeye yer verilmektedir: "Ayrıca tüm programlar bütünüyle 'Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde ifadesini bulan yetkinlikleri kazanmış; ilgi ve yetenekleri doğrultusunda öğrencilerin bir mesleğe, yükseköğretime ve hayata hazır olmalarını sağlamaya yöneliktir." (MEB, 2024a, s. 5). "Öğrenci Profili: Yetkin ve Erdemli İnsan" başlığı altında ise programın temel hedefi şu şekilde açıklanmıştır: "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin nihai hedefi, yetkin ve erdemli insanlar yetiştirmektir. Yetkinlik belli bir alanda gerekli olan bilgi ve becerilere sahip olmayı ifade ederken erdem, ruhsal olgunluğu başka bir ifadeyle ahlaken övülen meziyetleri kapsar." (MEB, 2024a, s. 5). Bu doğrultuda, öğrencilerin yalnızca akademik bilgiyle donatılması değil, aynı zamanda etik değerleri içselleştirmiş, sorumluluk sahibi bireyler olarak yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. 2024 OTDÖP'ün temel dayanaklarını ve hedeflerini belirten "Genel Uygulama Esasları" başlığı altında ise şu ifadeler yer almaktadır: "Tüm eğitim öğretim süreçleri; Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile hedeflenen öğrenci profiline uygun, millî ve manevi değerlerimizi tanıyan, geçmiş ve bugün arasında bağlantı kurarak geleceğe yön veren, yetkin ve erdemli öğrencilerin yetiştirilmesine hizmet edecek şekilde planlanmalı ve yürütülmelidir" (MEB, 2024b, s. 6). Bu yaklaşım, eğitim öğretim süreçlerinin yalnızca akademik bilgi aktarmakla sınırlı kalmaması gerektiğini, aynı zamanda öğrencilerin yetkin ve erdemli bireyler olarak yetişmesini amaçladığını vurgulamaktadır.

Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ), bireylerin farklı eğitim kademelerinde ve öğrenme yollarında kazandıkları yeterlilikleri belirleyen ulusal bir sistemdir (MYK, 2015a). Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ) ile uyumlu olarak geliştirilen bu çerçeve ilk, orta ve yükseköğretim düzeyindeki akademik, meslekî ve genel eğitim programlarının yanı sıra çeşitli öğrenme yollarıyla

edinilen yeterlilikleri de kapsamaktadır (MYK, 2015a). Buna göre TYÇ'de "Anahtar yetkinliklerin eğitim ve öğretim programlarına ait öğrenme kazanımları içerisinde yer alması esastır." ifadesi yer almaktadır (MYK, 2015b, s. 25). Eğitim programlarında öğrencilerin bireysel gelişimlerini desteklemek ve onları geleceğe hazırlamak amacıyla belirlenen temel yetkinlikler, TYÇ kapsamında sekiz anahtar yetkinlik olarak tanımlanmıştır. Bunlar; "ana dilde iletişim", "yabancı dillerde iletişim", "matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler", "dijital yetkinlik", "öğrenmeyi öğrenme", "sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler", "inisiyatif alma ve girişimcilik", "kültürel farkındalık ve ifade" (MEB, 2019; MYK, 2015b) olarak sıralanmaktadır. Bu yetkinlikler bireyin akademik, kişisel ve mesleki yaşamında ihtiyaç duyacağı becerileri kapsamaktadır. Bu bağlamda, eğitim programlarının sadece akademik bilgi kazandırmakla kalmayıp aynı zamanda öğrencilere TYÇ'de belirtilen sekiz anahtar yetkinlik doğrultusunda bireysel ve toplumsal sorumluluk bilinci aşılamayı hedeflediği anlaşılmaktadır. Özellikle iletişim, dijital yetkinlik, girişimcilik gibi beceriler, öğrencilerin hem kişisel hem de profesyonel yaşamlarında karşılaştıkları zorluklarla başa çıkabilme yetilerini geliştirmeye yönelik önemli bir yer tutmaktadır. Bu eğitim anlayışı, öğrencilerin geleceğe daha donanımlı, sorumluluk sahibi ve çeşitli yetkinliklerle donanmış bireyler olarak yetişmelerini hedeflemektedir.

Bu kapsamda, TYÇ kapsamında tanımlanan sekiz anahtar yetkinlik şu şekilde açıklanabilir:

Ana dilde iletişim: Bireyin duygu, düşünce, görüş ve olguları sözlü ve yazılı olarak etkili biçimde ifade edebilmesi ve yorumlayabilmesini ifade etmektedir. Dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini kapsayan bu yetkinlik bireyin farklı sosyal ve kültürel bağlamlarda dili uygun, yaratıcı ve işlevsel biçimde kullanmasını gerektirir. Ayrıca dilin toplumsal etkilerinin farkında olma ve dili sosyal sorumluluk bilinciyle kullanma da ana dilde iletişimin temel boyutları arasında yer almaktadır (MEB, 2017; MYK, 2015b).

Yabancı dillerde iletişim: Yabancı bir dilde sözlü ve yazılı iletişim kurabilme, farklı bağlamlarda anlama, ifade etme ve yorumlama becerilerini içermektedir. Bu yetkinlik kelime bilgisi, dil bilgisi ve iletişim stratejilerinin bilinmesini gerektirirken kültürler arası anlayış, aracılık etme ve farklı kültürlere karşı olumlu tutum geliştirme gibi boyutları da kapsamaktadır(MEB, 2018, 2019; MYK, 2015b).

Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler: Matematiksel yetkinlik günlük yaşamda karşılaşılan problemleri çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme, mantıksal ve uzamsal düşünme becerilerini kullanma ve formül, model, grafik gibi matematiksel ifade araçlarını uygulama becerilerini kapsamaktadır. Bilim ve teknolojide yetkinlik ise doğal dünyayı anlama, bilimsel yöntemleri tanıma, kanıta dayalı çıkarımlarda bulunma ve teknolojiyi güvenli, etik ve sürdürülebilir biçimde kullanma yeterliliğini ifade etmektedir (MEB, 2018, 2019; MYK, 2015b).

Dijital yetkinlik: Bilgi ve iletişim teknolojilerinin günlük yaşam, eğitim ve iş dünyasında güvenli, bilinçli ve eleştirel şekilde kullanılabilmesini kapsamaktadır. Bilgiye erişim, bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretilmesi, paylaşılması ve internet aracılığıyla iletişim kurulması bu yetkinliğin önemli unsurlarıdır (MEB, 2017; MYK, 2015b).

Öğrenmeyi öğrenme: Bireyin kendi öğrenme sürecini tanıması, yönetmesi ve geliştirmesi anlamına gelmektedir. Bu yetkinlik, öğrenme stratejilerini bilme, güçlü ve zayıf yönlerini tanıma, uygun kaynaklardan yararlanma ve yaşam boyu öğrenmeye yönelik motivasyonu sürdürme becerilerini kapsamaktadır (MEB, 2017; MYK, 2015b).

Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler: Sosyal yetkinlik, bireyin kişiler arası ve kültürler arası ilişkilerde etkili ve yapıcı biçimde yer almasını, farklılıklara değer vermesini ve gerektiğinde çatışmaları çözebilmesini ifade etmektedir. Vatandaşlık yetkinliği ise bireyin insan haklarına, demokrasi ve eşitlik ilkelerine bağlı kalarak toplumsal yaşama etkin biçimde katılımını kapsamaktadır (MEB, 2017, 2018, 2019; MYK, 2015b).

İnisiyatif alma ve girişimcilik: Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme, yenilikçi çözümler geliştirme ve hedeflere ulaşmak için risk alma becerisini ifade etmektedir. Bu yetkinlik yaratıcılık, planlama, proje yönetimi ve etik değerlere bağlılık gibi unsurları da kapsamaktadır (MEB, 2017; MYK, 2015b).

Kültürel farkındalık ve ifade: Bireyin kendi kültürünü tanıması, farklı kültürlere saygı göstermesi ve kültürel çeşitliliğin değerini bilmesi üzerine temellenmektedir. Müzik, edebiyat, sahne ve görsel sanatlar gibi alanlarda yaratıcılığın geliştirilmesi ve kültürel yaşama etkin katılım bu yetkinliğin temel unsurları arasında yer almaktadır (MEB, 2018, 2019; MYK, 2015b).

Yapılan alan yazını taraması sonucunda konuyla ilgili çeşitli çalışmalara rastlanmıştır. Aykaç (2023), 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki ortaokul kazanımlarını TYÇ'de yer alan anahtar yetkinlikler açısından ele almış ve kazanımların özellikle "ana dilde iletişim", "öğrenmeyi öğrenme" ve "kültürel farkındalık ve ifade" yetkinlikleriyle daha fazla örtüştüğünü ortaya koymuştur. Ancak yetkinliklerin tüm sınıf seviyelerine dengeli bir şekilde dağıtılmadığı görülmüştür. Benzer şekilde, Kurudayıoğlu ve Soysal (2020), 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın dijital yetkinlik açısından değerlendirilmesi üzerine yaptığı çalışmada, programda dijital yetkinliğe yer verilmesine rağmen beceri alanları ve sınıf düzeyleri bakımından dengesiz bir dağılım sergilendiğini belirlemiştir. Soyuçok ve Batur (2020), 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kazanımlarda anahtar yetkinliklere ne ölçüde yer verildiğini incelemiş ve en fazla "ana dilde iletişim" yetkinliğine vurgu yapıldığını, "yabancı dillerde iletişim" ve "sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklere" ise hiç yer verilmediğini belirlemiştir. Programın genel olarak TYÇ'deki yetkinlikleri kazandırma açısından yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlkokul düzeyinde yapılan bir çalışma ise (Ülger & Erkal, 2022), 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki kazanımların anahtar yetkinliklerle büyük ölçüde uyumlu olduğunu, ancak bu yetkinliklerin dengeli bir dağılım göstermediğini ortaya koymuştur. Özellikle "öğrenmeyi öğrenme" yetkinliğine sıkça yer verildiği ancak 1 ve 2. sınıflarda "yabancı dillerde iletişim", "dijital yetkinlik", "kültürel farkındalık ve ifade" gibi bazı yetkinliklerle ilişkili kazanımlara hiç yer verilmediği görülmüştür. Kurudayıoğlu ve Soysal (2018) tarafından yapılan bir incelemede, 2017 Türkçe Dersi Öğretim Programı'na uygun olarak hazırlanan ve 1. sınıflarda okutulmaya başlanan İlkokul Türkçe 1 ders kitabı, anahtar yetkinlik ve beceriler açısından değerlendirilmiştir. Araştırma, ders kitabının hazırlanmasında anahtar yetkinliklerin ve temel becerilerin sistematik bir şekilde yer almadığını, özellikle "ana dilde iletişim" yetkinliğinin zorunlu olmasına rağmen diğer yetkinliklerin temalar arasında dengesiz dağıldığını göstermektedir. Ders kitaplarının etkinlikler bağlamında analiz edildiği başka bir çalışmada (Maden & Durmaz, 2023), 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki etkinliklerin doğal olarak "ana dilde iletişim" yetkinliğini desteklediği, bunun ardından en çok "öğrenmeyi öğrenme" ve "kültürel farkındalık ve ifade" yetkinliklerinin geldiği belirlenmiştir. "Dijital yetkinlik", "matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler", "inisiyatif alma ve girişimcilik" yetkinliklerine yönelik etkinliklerin oranlarının birbirine yakın olduğu ancak "yabancı dillerde iletişim" yetkinliğine yönelik hiçbir etkinliğin bulunmadığı tespit edilmiştir. Kana ve Kiler (2021) tarafından gerçekleştirilen bir araştırma, ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki metin ve etkinliklerin yetkinliklerle ilişkisini incelemiş ve yetkinliklerin daha çok etkinlikler aracılığıyla geliştirildiğini ortaya koymuştur. Ancak metin ve etkinliklerin yetkinlikleri kazandırma açısından dengeli bir

şekilde dağıtılmadığı belirlenmiştir. Özellikle "ana dilde iletişim", "sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler", "öğrenmeyi öğrenme" ve "kültürel farkındalık ve ifade" yetkinlikleri ön planda yer alırken "dijital yetkinlik", "inisiyatif alma/girişimcilik" ve "yabancı dillerde iletişim" yetkinliklerinin oldukça sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Öğretim programı ve ders kitaplarının yanı sıra eğitim materyalleri de benzer şekilde incelenmiştir. Kaya ve Gül (2023), Çocuk Edebiyatı Tercüme Ofisi dergisiniÇETO anahtar yetkinlikler açısından incelemiş ve en çok "kültürel farkındalık ve ifade" yetkinliğine vurgu yapıldığını, buna karşılık "dijital yetkinlik" ile "inisiyatif alma ve girişimcilik" gibi yetkinliklerin oldukça sınırlı kaldığını belirlemiştir.

Bu çalışmada, 2024 OTDÖP'teki öğrenme çıktılarının anahtar yetkinliklerle ilişkisi incelenmiştir. Öğrenme çıktıları, eğitim programlarının öğrencilere kazandırmayı hedeflediği bilgi, beceri ve tutumları içeren temel bileşenlerdir (MEB, 2024a). Anahtar yetkinliklerle ne derece örtüştüğünün belirlenmesi, programın öğrencilerin gelişimine sağladığı katkının değerlendirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. TYÇ'de de vurgulandığı üzere, eğitim programlarının bireyleri çağın gerektirdiği donanımlara sahip bireyler hâline getirmesi esastır (MYK, 2015b). Bu bağlamda OTDÖP'ün, öğrencilerin hem akademik başarılarını hem de günlük yaşamda karşılaştıkları problemleri çözme becerilerini geliştirmeleri açısından anahtar yetkinlikleri ne ölçüde desteklediği incelenmelidir. Bu nedenle yapılan bu çalışmanın, öğretim programının çağdaş eğitim hedefleri doğrultusunda etkisinin değerlendirilmesine yönelik önemli bir kaynak oluşturması beklenmektedir.

TYMM kapsamında hazırlanan 2024 OTDÖP'teki öğrenme çıktılarının anahtar yetkinliklerle ne derece örtüştüğünün belirlenmeye çalışıldığı bu çalışmada aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

1. Anahtar yetkinliklerin 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan dinleme/izleme becerisi öğrenme çıktılarına göre dağılımı nasıldır?
2. Anahtar yetkinliklerin 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan okuma becerisi öğrenme çıktılarına göre dağılımı nasıldır?
3. Anahtar yetkinliklerin 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan konuşma becerisi öğrenme çıktılarına göre dağılımı nasıldır?
4. Anahtar yetkinliklerin 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan yazma becerisi öğrenme çıktılarına göre dağılımı nasıldır?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, veri kaynağı, verilerin toplanması, verilerin analizi ile geçerlik ve güvenirlik başlıkları yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, 2024 yılında MEB tarafından yayımlanan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan öğrenme çıktılarını TYÇ'de belirtilen anahtar yetkinlikler açısından incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda çalışma nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bowen'e (2009) göre doküman incelemesi, basılı, internet erişimli ya da bilgisayar tabanlı belgeler incelenmesi ve değerlendirilmesinde meydana gelen işlemler dizisidir. Bu yöntemde yazılı belge ve dokümanların analizi yapılır ardından sonuçlar nitel ya da nicel olarak rapor hâline getirilir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Karasar (2014) da doküman incelemesi yöntemini, kaynakların bulunması, okunması ve değerlendirilmesi olarak ifade etmektedir. Bu çalışmada da veri olarak kabul edilen kaynaklar incelenmiş, değerlendirmeye tabi tutulmuş ve ulaşılan sonuçlar raporlanmıştır.

Veri Kaynağı

Çalışmada, 2024 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı" (MEB, 2024b) ile 2015 yılında Meslekî Yeterlilik Kurumu tarafından yayımlanan "Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi"(MYK, 2015a) veri seti olarak kabul edilmiş ve bu veri setinin analizi yapılmıştır.

Verilerin Toplanması

Bu çalışmada "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı" ve "Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi" olmak üzere iki adet doküman, veri seti olarak ele alınmıştır. Ele alınan her iki dokümana da "gov.tr" uzantılı resmî internet sitelerinden ulaşılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz yöntemine başvurulmuştur. Betimsel analiz, elde edilen verilerin önceden belirlenen temalar doğrultusunda sistematik ve tutarlı bir biçimde sunulmasını, açık ve anlaşılır bir şekilde özetlenerek yorumlanmasını gerektirmektedir (Ültay vd., 2021; Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu doğrultuda, araştırma sürecinde öncelikle çalışma sorusu belirlenmiş, ardından incelenmesi hedeflenen dokümanlara ulaşılmıştır. Dokümanların güvenilirliği ve orijinalliğini sağlamak amacıyla yalnızca "gov.tr" uzantılı resmî internet sitelerinden temin edilen kaynaklar kullanılmıştır. Veri analizi sürecinde, öğretim programında yer alan öğrenme çıktıları her bir araştırmacı tarafından bağımsız olarak tek tek incelenmiş ve her bir öğrenme çıktısının TYÇ'de yer alan anahtar yetkinliklerle ilişkisi belirlenmiştir. Elde edilen bulgular tablolar hâlinde sunulmuş ve her bir tablo altında detaylı açıklamalar yapılarak yorumlanmıştır. Öğrenme çıktılarının anahtar yetkinliklerle ilişkisini belirleme sürecinde ilgili çıktılar, araştırmacılar tarafından hazırlanan ve aşağıda Tablo 1'de yer alan "Öğrenme Çıktıları İnceleme Formu"na göre değerlendirilmiş ve analiz edilmiştir. Bu doğrultuda yapılan analize göre her bir öğrenme çıktısının birden fazla anahtar yetkinlikle ilgili olabileceği tespit edilmiştir.

Tablo 1

Öğrenme Çıktıları İnceleme Formu

Anahtar Yetkinlikler ve Tanım	Öğrenme Çıktısı ile Anahtar Yetkinlik Arasındaki İlgi	Gerekçe ve Örnekler
Ana dilde iletişim: "Kavram, düşünce, fikir, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) ve eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktadır" (MYK, 2015b).	Dil becerileri İletişim kurma Anlama ve ifade etme Metni analizi Kelime dağarcığı Anlama ve anlatma stratejileri	Ana dilde iletişim yetkinliği, öğrencinin kavram, düşünce, duygu ve olguları sözlü veya yazılı olarak ifade edebilme ve yorumlayabilmesini kapsar. Bu nedenle, bir öğrenme çıktısı öğrencinin anlamı çözümlemesini, kelime dağarcığını kullanmasını, metni analiz etmesini veya kendi düşüncelerini yapılandırarak ifade etmesini gerektiriyorsa doğrudan bu yetkinlikle ilişkilidir. Örneğin dinleme/izleme, okuma veya konuşma sırasında anlam çıkarma ve yorum yapma becerileri, metni çözümleme stratejileri ve anlama-anlatma yöntemleri bu yetkinliği destekler.

Anahtar Yetkinlikler ve Tanım	Öğrenme Çıktısı ile Anahtar Yetkinlik Arasındaki İlgi	Gerekçe ve Örnekler
Matematiksel yetkinlik ve bilim/ teknolojide temel yetkinlikler: "Matematiksel yetkinlik, günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Bilimde yetkinlik, soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar üretmek amacıyla doğal dünyanın açıklanmasına yönelik bilgi varlığı ve metodolojiden yararlanma beceri ve arzusuna atıfta bulunmaktadır. Teknolojide yetkinlik, algılanan insan istek ve gereksinimlerine karşılık olarak bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak görülmektedir. Bilim ve teknolojide yetkinlik, insan etkinliklerinden kaynaklanan değişimleri ve her bireyin vatandaş olarak sorumluluklarını kavrama gücünü kapsamaktadır" (MYK, 2015b).	Sınıflandırma ve karşılaştırma Problem çözme Analitik düşünme Çözümleme Akıl yürütme ve çıkarım yapabilme	Bu yetkinlik, öğrencinin mantıksal, uzamsal ve analitik düşünme becerilerini kullanarak günlük yaşam veya öğrenme ortamındaki sorunları çözmesini kapsar. Öğrenme çıktısı, sınıflandırma, karşılaştırma veya problem çözme gerektiriyorsa öğrencinin kanıta dayalı çıkarımlar yapması, çözümleme ve akıl yürütme becerilerini kullanması beklenir. Ayrıca bilimsel yöntemleri ve teknolojik süreçleri uygulayabilme yeteneği de bu yetkinlikle ilişkilidir. Örneğin öyküleyici metinlerdeki hikâye unsurlarını belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme mantıksal analiz ve çıkarım yapma matematiksel yetkinlik ile ilişkilendirilebilir.
Dijital yetkinlik: "İş, günlük yaşam ve iletişim için bilgi toplumu teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsamaktadır. Söz konusu yetkinlik, bilgi iletişim teknolojisi içinde bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir" (MYK, 2015b).	Çoklu ortam ögelerinin kullanımı (dijital araçlar) Dijital metinlerle etkileşim Dijital medya içerikleri	Dijital yetkinlik, öğrencinin iş, günlük yaşam ve iletişim için bilgi toplumu teknolojilerini güvenli ve eleştirel şekilde kullanmasını kapsar. Öğrenme çıktıları dijital içeriklerle etkileşim, çoklu ortam unsurlarını kullanma veya dijital metinleri değerlendirme becerisi gerektiriyorsa bu yetkinlikle doğrudan ilişkilidir. Örneğin dijital platformlarda okuma, dinleme veya sunum yapma, dijital araçlarla içerik üretme gibi aktiviteler bu kapsamda değerlendirilebilir.

Anahtar Yetkinlikler ve Tanım	Öğrenme Çıktısı ile Anahtar Yetkinlik Arasındaki İlgi	Gerekçe ve Örnekler
Öğrenmeyi öğrenme: "Bireyin kendi öğrenme eylemini etkili zaman ve bilgi yönetimini de kapsayacak şekilde bireysel olarak veya grup hâlinde düzenleyebilmesi için öğrenmenin peşine düşme ve bu konuda ısrarcı olma yeteneğidir." (MYK, 2015b).	Strateji seçimi Süreç yönetimi Öz yansıtma Öğrendiklerini uyarlayabilme Planlama	Bu yetkinlik, öğrencinin kendi öğrenme sürecini etkin şekilde yönetmesini, zamanı ve bilgiyi organize etmesini ve öğrenme gereksinimlerini fark etmesini içerir. Öğrenme çıktısı, strateji belirleme, süreci planlama veya öğrendiklerini farklı bağlamlara uyarlama becerisi gerektiriyorsa Öğrenmeyi öğrenme yetkinliği ile ilişkilidir. Ayrıca öz yansıtma ve kendi öğrenmesini değerlendirme, bireyin motivasyonunu ve öğrenme sürecine katılımını artırır. Örneğin dinlediğinde/izlediğinde geçen anlamını bilmediği söz varlığı unsurlarının anlamını tahmin edebilme tahmin stratejileri ile öğrenme sürecini yönetme yetkinliği gerektirir.
Sosyal ve vatandaşlık ile ilgili yetkinlikler: "Bu yetkinlikler, kişisel, kişiler arası ve kültürler arası yetkinlikleri içermekte; bireylerin, özellikle giderek farklılaşan toplumlarda sosyal ve çalışma yaşamına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân tanıyacak; gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsamaktadır. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise, bireyleri, toplumsal ve siyasal kavram ve yapılara ilişkin bilgiye ve demokratik ve aktif katılım kararlılığına dayalı olarak medeni yaşama tam olarak katılmaları için donatmaktadır" (MYK, 2015b).	Tartışma Eleştiri Değerlendirme Sosyal etkileşim Sosyallik Çözüm odaklılık	Bu yetkinlik, öğrencinin sosyal ve kültürel bağlamlarda etkili ve yapıcı biçimde yer alabilmesini sağlar. Öğrenme çıktısı, tartışma yapmayı, eleştirel değerlendirme veya sosyal etkileşim gerektiriyorsa bu yetkinlikle ilişkilidir. Ayrıca, demokratik ve aktif katılım, çatışma çözme ve toplumsal sorumluluk bilinci gibi davranışlar da bu kapsamda değerlendirilir. Örneğin metinde kullanılan ikna etme tekniklerini belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme toplumsal ve sosyal bağlamda değerlendirme sosyal ve vatandaşlıkla İlgili yetkinlikler ile ilişkilidir.
İnisiyatif alma ve girişimcilik: "Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade etmektedir. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içermektedir. Etik değerlerin farkında olma ve iyi yönetişimi desteklemeyi kapsamaktadır" (MYK, 2015b).	Problem çözme Alternatif çözümler üretme İnisiyatif almayı gerektirme	İnisiyatif alma ve girişimcilik, öğrencinin fikirlerini eyleme dönüştürmesini, hedefler için planlama yapmasını ve risk almasını kapsar. Öğrenme çıktısı, kendi çözüm yollarını üretmeyi veya yaratıcı ve yenilikçi yaklaşımlar geliştirmeyi gerektiriyorsa bu yetkinlikle ilişkilidir. Ayrıca etik değerleri gözetme ve iyi yönetişimi destekleme becerisi de önemlidir. Örneğin yaratıcı konuşma yapabilme fikirleri eyleme dönüştürmek inisiyatif alma ve girişimcilik ile ilişkilidir.

Anahtar Yetkinlikler ve Tanım	Öğrenme Çıktısı ile Anahtar Yetkinlik Arasındaki İlgi	Gerekçe ve Örnekler
Kültürel farkındalık ve ifade: "Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar da dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesinin öneminin takdir edilmesidir" (MYK, 2015b).	Yaratıcılık Yorumlama Kültürel unsurları kullanma Sanatsal unsurları kullanma	Kültürel farkındalık ve ifade, öğrencinin müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar gibi çeşitli araçlarla duygu, görüş ve deneyimlerini yaratıcı bir şekilde ifade etmesini kapsar. Öğrenme çıktısı, öğrencinin kültürel bağlamı yorumlamasını, sanatsal veya yaratıcı ögeleri üretmesini gerektiriyorsa bu yetkinlikle doğrudan ilişkilidir. Örneğin metni yorumlayabilme metni anlamlandırmak ve kişisel yorum üretmek, kültürel bağlam ve yorumlama becerisi kültürel farkındalık ve ifade ile ilişkilidir.

Geçerlik ve Güvenirlik

Çalışmada geçerlik ve güvenirliği sağlamak adına analizi yapılan dokümanlar her bir araştırmacı tarafından bağımsız olarak analiz edilmiştir. Bu aşamada Miles ve Huberman (1994) tarafından önerilen formüle göre hareket edilerek "[Görüş birliği / (Görüş birliği + Görüş ayrılığı) x 100]" formülü işe koşulmuştur. Analiz sonunda araştırmacıların %96 oranında fikir birliği sağladığı belirlenmiştir. Fikir ayrılığına düşülen %4'lük oranla ilgili uzman görüşüne başvurularak ortak karara varılmıştır. Araştırmada geçerlik ve güvenirliği sağlamak için başvurulan bir diğer yöntem de meslektaş teyididir. Çalışmanın bulguları hazırlandıktan sonra "Türkçe Eğitimi" alanında görev yapan 2 öğretim üyesinin teyidine sunulmuş, alınan dönütler sonunda bulgulara son hâli verilmiştir. Çalışmada geçerlik ve güvenirliği artırmak için farklı zaman dilimlerinde analizi yapılan dokümanlar tekrar incelenmiş ve bulguların tutarlılığı yeniden gözden geçirilmiştir. Aynı şekilde geçerlik ve güvenirliği artırmak için araştırmaya konu olan veri kaynaklarına nasıl ulaşıldığı, verilerin hangi teknikle analiz edildiği ayrıntılı bir biçimde açıklanmıştır.

Araştırmanın Etiği

Bu çalışma, yalnızca kamuya açık belgelerin incelenmesine dayandığı için etik kurul izni gerektirmemektedir.

Bulgular

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda dinleme/izleme alan becerisine yönelik 27, okuma alan becerisine yönelik 29, konuşma alan becerisine yönelik 26 ve yazma alan becerisine yönelik 22 öğrenme çıktısı yer almaktadır. Bu öğrenme çıktılarının tamamı Türkçe dersine yönelik oldukları için "ana dilde iletişim" yetkinliği ile doğrudan ilişkilidir. Bunun dışında öğrenme çıktılarının birden fazla anahtar yetkinlik ile ilişkili olabildiği tespit edilmiştir. Aşağıda dinleme/izleme, okuma, konuşma ve yazma alanlarına ait öğrenme çıktılarının anahtar yetkinliklerle ilişkisini gösteren tablolar ve bu ilişkilere yönelik açıklamalar yer almaktadır.

Tablo 2

Anahtar Yetkinliklerin Dinleme/İzleme Alan Becerisi Öğrenme Çıktılarına Dağılımı

Dinleme/İzleme Alan Becerisi Öğrenme Çıktıları	Anahtar Yetkinlikler	Açıklama
1. Dinlemede/izlemede materyal seçimini yönetebilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme Dijital yetkinlik	Ana dilde iletişim, materyal seçimi öğrencinin anlamlı içeriklere ulaşmasını ve doğru iletişim kurmasını gerektirir. Öğrenmeyi öğrenme, kendi öğrenme sürecini planlama ve strateji seçimi gerektirir. Dijital yetkinlik, dijital içeriklerin yönetilmesi ve seçiminde dijital araçlarla etkileşim gerektirir.
2. Dinlemede/izlemede strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme	Ana dilde iletişim, dinleme ve izleme stratejilerinin belirlenmesi, iletişim becerilerinin kullanılması ve anlam çıkarma sürecini destekler. Öğrenmeyi öğrenme, öğrenme sürecini yönetme ve öz yansıtma gerektirir.
3. Dinleyeceğinin/izleyeceğinin içeriğine yönelik tahminde bulunabilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme	Ana dilde iletişim, içerik tahmini, metni analiz etme ve anlama stratejilerini kullanmayı gerektirir. Öğrenmeyi öğrenme, öğrenilen bilgiyi bağlama uyarlama ve süreci yönetme gerektirir.
4. Dinlediğinde/izlediğinde geçen anlamını bilmediği söz varlığı unsurlarının anlamını tahmin edebilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme	Ana dilde iletişim; kelime dağarcığını kullanma, anlam çıkarma ve ifade etme becerisi gerektirir. Öğrenmeyi öğrenme, tahmin stratejileri ile öğrenme sürecini yönetme yetkinliği gerektirir.
5. Dinlediğinin/izlediğinin yüzey anlamını belirleyebilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme	Ana dilde iletişim, metnin temel anlamını çözümleme, anlama ve ifade etme becerisi gerektirir. Öğrenmeyi öğrenme, öğrenme sürecini yönetme ve planlama becerilerini kullanmayı içerir.
6. Görselle iletilen anlamı belirleyebilme	Ana dilde iletişim Dijital yetkinlik	Ana dilde iletişim, görsel materyali anlama ve iletişimde kullanma becerisi gerektirir. Dijital yetkinlik, dijital araçlar aracılığıyla çoklu ortam unsurlarını analiz etme ve kullanma becerisi gerektirir.

Dinleme/İzleme Alan Becerisi Öğrenme Çıktıları	Anahtar Yetkinlikler	Açıklama
7. Dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını belirlemeye yönelik basit çıkarımlar yapabilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	Ana dilde iletişim, derin anlam çıkarmak, metni analiz ve yorumlama becerisi gerektirir. Öğrenmeyi öğrenme, öğrenme sürecini yönetme ve çıkarım yapma yetkinliği gerektirir. Matematiksel yetkinlik, basit mantıksal çıkarımlar ve çözümleme becerisi içerir.
8. Dinlediğinin/izlediğinin derin anlamını belirlemeye yönelik üst düzey çıkarımlar yapabilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	Ana dilde iletişim, üst düzey çıkarım ve eleştirel düşünme becerisi gerektirir. Öğrenmeyi öğrenme, öğrenme sürecini planlama ve değerlendirme yetkinliği içerir. Matematiksel yetkinlik, mantıksal akıl yürütme ve analitik düşünme becerisi gerektirir.
9. Dinlediğini/izlediğini kendi içinde karşılaştırabilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	Ana dilde iletişim, metinleri analiz ederek benzerlik ve farkları değerlendirme becerisi gerektirir. Öğrenmeyi öğrenme, kendi öğrenme sürecinde strateji geliştirme ve değerlendirme yetkinliği içerir. Matematiksel yetkinlik, sınıflandırma ve mantıksal çıkarım becerilerini kullanır.
10. Dinledikleri/izledikleri arasında karşılaştırabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler Öğrenmeyi öğrenme	Ana dilde iletişim, farklı metinler veya içerikler arasında anlam çıkarımı ve karşılaştırma yapmayı gerektirir. Matematiksel yetkinlik, mantıksal ve analitik düşünme becerilerini kullanmayı gerektirir. Öğrenmeyi öğrenme, öğrenme sürecini planlama ve karşılaştırmalı değerlendirme yetkinliği gerektirir.
11. Dinlediğindeki/izlediğindeki unsurları sınıflandırabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	Ana dilde iletişim, metin içindeki unsurları tanımlama ve düzenleme becerisi gerektirir. Matematiksel yetkinlik, sınıflandırma ve mantıksal analiz yetkinliğini içerir.
12. Dinlediğini/izlediğini yorumlayabilme	Ana dilde iletişim Kültürel farkındalık ve ifade	Ana dilde iletişim içeriği anlama ve anlamlandırma becerisi gerektirir. Kültürel farkındalık ve ifade, metindeki kültürel ve sanatsal unsurları yorumlama yetkinliği içerir.

Dinleme/İzleme Alan Becerisi Öğrenme Çıktıları	Anahtar Yetkinlikler	Açıklama
13. Öyküleyici metinlerdeki hikâye unsurlarını belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	Ana dilde iletişim, hikâye unsurlarını analiz etme ve anlamlandırma becerisi gerektirir. Matematiksel yetkinlik, mantıksal çıkarım ve çözümleme becerisi içerir.
14. Bilgilendirici metinlerde metin yapılarından hareketle önemli bilgileri belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	Ana dilde iletişim, metin yapısını analiz etme ve anlamlandırma becerisi gerektirir. Matematiksel yetkinlik, bilgileri mantıksal şekilde sınıflandırma yetkinliği içerir.
15. Bilgilendirici metinde anahtar kelimeleri belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	Ana dilde iletişim, anahtar kavramları belirleme ve anlam çıkarma becerisi gerektirir. Matematiksel yetkinlik, mantıksal çözümleme ve sınıflandırma yetkinliği içerir.
16. Metnin bölümlerini belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	Ana dilde iletişim, metin yapısını çözümleme ve anlamlandırma becerisi gerektirir. Matematiksel yetkinlik, mantıksal sınıflandırma yetkinliği içerir.
17. Bilgilendirici metinde düşünceyi geliştirme yollarını belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	Ana dilde iletişim, metnin düşünce geliştirme yollarını analiz etme becerisi gerektirir. Matematiksel yetkinlik, mantıksal çıkarım ve sınıflandırma yetkinliği içerir.
18. Dinlediğindeki/izlediğindeki söz sanatlarını belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler Kültürel farkındalık ve ifade	Ana dilde iletişim, söz sanatlarını analiz ve yorumlama becerisi gerektirir. Matematiksel yetkinlik, mantıksal çözümleme yetkinliği içerir. Kültürel farkındalık ve ifade, kültürel ve sanatsal bağlamda değerlendirme yetkinliği sağlar.
19. Dinlediğinde/izlediğinde kullanılan ikna etme tekniklerini belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler	Ana dilde iletişim, metindeki ikna unsurlarını anlamlandırma ve iletişim becerisi gerektirir. Matematiksel yetkinlik, mantıksal çıkarım ve çözümleme yetkinliği içerir. Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, sosyal ve toplumsal etkileri değerlendirme becerisi sağlar.
20. Dinlediğinden/izlediğinden hareketle söz varlığını geliştirmeye yönelik çözümleme yapabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	Ana dilde iletişim, söz dağarcığını geliştirme ve anlam çıkarma becerisi gerektirir. Matematiksel yetkinlik, mantıksal çözümleme ve sınıflandırma yetkinliği içerir.

Dinleme/İzleme Alan Becerisi Öğrenme Çıktıları	Anahtar Yetkinlikler	Açıklama
21. Çoklu ortam ögelerine yönelik çözümleme yapabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler Dijital yetkinlik	Ana dilde iletişim, metin ve çoklu ortam içeriklerini analiz etme ve anlamlandırma becerisi gerektirir. Matematiksel yetkinlik, mantıksal çözümleme yetkinliği içerir. Dijital yetkinlik, dijital araçlar ve içeriklerle etkileşim gerektirir.
22. Dinlediğini/izlediğini özetleyebilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme	Ana dilde iletişim, özetleme ve iletişim becerisi gerektirir. Öğrenmeyi öğrenme, öğrenilen bilgiyi organize etme ve süreç yönetme yetkinliği içerir.
23. Dinlediğini/izlediğini değerlendirebilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler	Ana dilde iletişim, İçeriği değerlendirme ve anlamlandırma becerisi gerektirir. Öğrenmeyi öğrenme, öğrenme sürecini planlama ve yönetme yetkinliği gerektirir. Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, sosyal bağlam ve toplumsal etkileri analiz etme yetkinliği gerektirir.
24. Medya içeriğini değerlendirebilme	Ana dilde iletişim Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler Dijital yetkinlik	Ana dilde iletişim, Medya metinlerini anlama ve yorumlama becerisi gerektirir. Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, sosyal bağlam ve toplumsal etkileri değerlendirme yetkinliği gerektirir. Dijital yetkinlik, dijital araçlarla etkileşim ve medya analizi içerir.
25. Dinlediğini/izlediğini eleştirebilme	Ana dilde iletişim Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler	Ana dilde iletişim, Eleştirel düşünme ve iletişim becerisi gerektirir. Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, sosyal bağlamda eleştiri ve değerlendirme yetkinliği içerir.
26. Dinlediğindeki/izlediğindeki probleme çözüm üretebilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler İnisiyatif alma ve girişimcilik	Ana dilde iletişim, Problem çözme ve iletişim becerisi gerektirir. Matematiksel yetkinlik; analitik düşünme ve mantıksal çıkarım yetkinliği içerir. İnisiyatif alma ve girişimcilik; alternatif çözümler üretme ve inisiyatif kullanma yetkinliği içerir.
27. Dinleme/izleme sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendine uyarlayabilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme	Ana dilde iletişim, süreci değerlendirme ve iletişim becerisi gerektirir. Öğrenmeyi öğrenme, kendi öğrenme sürecini yönetme ve uyarlama yetkinliği içerir.

Tablo 2 incelendiğinde dinleme/izleme alanındaki 27 öğrenme çıktısının tamamının "ana dilde iletişim" ile ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Bunun dışında 15 öğrenme çıktısının "matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler", 12 öğrenme çıktısının "öğrenmeyi öğrenme", 4 öğrenme çıktısının "dijital yetkinlik", 4 öğrenme çıktısının "sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler", 2 öğrenme çıktısının "kültürel farkındalık ve ifade" ve 1 öğrenme çıktısının "inisiyatif alma ve girişimcilik" ile ilgili olduğu görülmektedir. Ayrıca öğrenme çıktılarının tamamının en az 2 öğrenme çıktısı ile ilgili olduğu görülmektedir. 11 öğrenme çıktısının 3 anahtar yetkinlikle, 16 öğrenme çıktısının ise 2 anahtar yetkinlikle ilişkili olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3

Anahtar Yetkinliklerin Okuma Alan Becerisi Öğrenme Çıktılarına Dağılımı

Okuma Alan Becerisi Öğrenme Çıktıları	Anahtar Yetkinlikler	Açıklama
1. Okumada materyal seçimini yönetebilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme Dijital yetkinlik	Ana dilde iletişim, öğrencinin hangi metni okuyacağına karar verebilmesi, dil becerilerini kullanmasını ve metni anlamasını gerektirir. Öğrenmeyi öğrenme, kendi öğrenme sürecini planlayıp yönetmeyi gerektirir. Dijital yetkinlik, dijital kaynaklardan seçim yaparken teknolojiyi etkin kullanmayı gerektirir.
2. Sesli ve sessiz okurken akıcı okuma unsurlarını yönetebilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme	Ana dilde iletişim, akıcı okuma, anlamı doğru iletmek ve yorumlamak için dil becerilerini kullanmayı gerektirir. Okuma sürecini planlama ve kendi performansını geliştirme ihtiyacı öğrenmeyi öğrenme ile ilişkilidir.
3. Okumada strateji ve yöntem seçimlerini yönetebilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme	Ana dilde iletişim, öğrencinin okuma sırasında uygun stratejileri seçmesi metni anlamasına ve yorumlamasına olanak sağlar. Strateji seçimi ve sürecin yönetimi öğrenmeyi öğrenme ile ilişkilidir.
4. Okuyacağı metnin içeriğine yönelik tahminde bulunabilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme	Ana dilde iletişim metin içeriğini tahmin edebilmek dil becerilerini ve anlam çıkarma yeteneğini gerektirir. Tahmin sürecini planlama ve hatalarını değerlendirme öğrenmeyi öğrenme ile ilişkilidir.
5. Metinde geçen anlamını bilmediği söz varlığı unsurlarının anlamını tahmin edebilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme	Ana dilde iletişim bilinmeyen kelimelerin anlamını tahmin etmek dil becerisi ve kelime dağarcığı kullanımını gerektirir. Öğrencinin strateji geliştirmesi ve kendini uyarlaması öğrenmeyi öğrenme ile ilişkilidir.

Okuma Alan Becerisi Öğrenme Çıktıları	Anahtar Yetkinlikler	Açıklama
6. Metnin yüzey anlamını belirleyebilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme	Ana dilde iletişimde metni anlamak ve temel bilgiyi yakalamak için dil becerilerini ve anlama stratejilerini kullanmayı gerektirir. Okuma sürecini planlamak ve anlamı değerlendirmek öğrenmeyi öğrenme ile ilişkilidir.
7. Görselle iletilen anlamı belirleyebilme	Ana dilde iletişim Dijital yetkinlik	Ana dilde iletişim için görsellerle desteklenen metinlerde anlamı çözümlemek için dil ve yorumlama becerileri gerekir. Dijital ortamda görsellerin yorumlanması dijital yetkinlik ile ilişkilidir.
8. Metnin derin anlamını belirlemeye yönelik basit çıkarımlar yapabilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	Ana dilde iletişim, metnin temel anlamının ötesine geçerek çıkarım yapmak dil ve yorumlama becerisi gerektirir. Çıkarım sürecini yönetmek öğrenmeyi öğrenme ile ilişkilidir. Mantıksal düşünme ve basit analiz matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler ile ilişkilidir.
9. Metnin derin anlamını belirlemeye yönelik üst düzey çıkarımlar yapabilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	Ana dilde iletişim metnin mesajını, yazarın niyetini ve metinler arası ilişkileri analiz etmek dil becerisi ve eleştirel okuma gerektirir. Çıkarım sürecini planlamak ve yönetmek öğrenmeyi öğrenme ile ilişkilidir. Karmaşık mantıksal çıkarımlar matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler ile ilişkilidir.
10. Metin içi karşılaştırma yapabilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	Ana dilde iletişim metin içerisindeki fikirleri, karakterleri veya olayları karşılaştırmak dil ve analiz becerisi gerektirir. Karşılaştırma sürecini planlamak öğrenmeyi öğrenme ile ilişkilidir. Mantıksal ve analitik düşünme matematiksel yetkinlik ile ilişkilidir.
11. Metinler arası karşılaştırma yapabilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	Ana dilde iletişim farklı metinlerin içeriğini ve mesajını kıyaslamak dil becerisi ve eleştirel okuma gerektirir. Öğrencinin karşılaştırma sürecini yönetmesi öğrenmeyi öğrenme ile ilişkilidir. Analitik düşünme matematiksel yetkinlik ile ilişkilidir.

Okuma Alan Becerisi Öğrenme Çıktıları	Anahtar Yetkinlikler	Açıklama
12. Metindeki unsurları sınıflandırabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	Ana dilde iletişim metin öğelerini kategorize etmek dil ve analiz becerisi gerektirir. Mantıksal sınıflandırma ve düzenleme matematiksel yetkinlik ile ilişkilidir.
13. Metni yorumlayabilme	Ana dilde iletişim Kültürel farkındalık ve ifade	Ana dilde iletişim metni anlamlandırmak ve kişisel yorum üretmek dil becerisi gerektirir. Kültürel bağlam ve yorumlama becerisi kültürel farkındalık ve ifade ile ilişkilidir.
14. Öyküleyici metinlerdeki hikâye unsurlarını belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	Ana dilde iletişim hikâye unsurlarını tespit etmek ve analiz etmek dil becerisi gerektirir. Mantıksal analiz ve çıkarım yapma matematiksel yetkinlik ile ilişkilidir.
15. Bilgilendirici metinlerde metin yapılarından hareketle önemli bilgileri belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	Ana dilde iletişim metin yapısını çözümleyerek önemli bilgileri seçmek dil becerisi ve metin analizi gerektirir. Mantıksal çıkarım ve analitik düşünme matematiksel yetkinlik ile ilişkilidir.
16. Bilgilendirici metinde anahtar kelimeleri belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	Ana dilde iletişim anahtar kelimeleri seçmek anlamı belirlemek ve metni analiz etmek dil becerisi gerektirir. Mantıksal çıkarım ve düzenleme matematiksel yetkinlik ile ilişkilidir.
17. Metnin bölümlerini belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	Ana dilde iletişim metni bölümlere ayırmak dil ve organizasyon becerisi gerektirir analitik düşünme ve mantıksal çözümleme matematiksel yetkinlik ile ilişkilidir.
18. Şiirin biçim özelliklerini belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	Ana dilde iletişim şiirin yapısını çözümlemek, anlam ve ritim analizi yapmak dil becerisi gerektirir. Mantıksal analiz matematiksel yetkinlik ile ilişkilidir.
19. Bilgilendirici metinde düşünceyi geliştirme yollarını belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	Ana dilde iletişim metindeki düşünce geliştirme yöntemlerini anlamak dil ve metin analizi becerisi gerektirir. Mantıksal çıkarım ve çözümleme matematiksel yetkinlik ile ilişkilidir.

Okuma Alan Becerisi Öğrenme Çıktıları	Anahtar Yetkinlikler	Açıklama
20. Metindeki söz sanatlarını belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler Kültürel farkındalık ve ifade	Ana dilde iletişim söz sanatlarını tanımlamak dil ve yorumlama becerisi gerektirir. Analiz ve mantıksal çıkarım matematiksel yetkinlik ile ilişkilidir. Sanatsal ve kültürel bağlamı değerlendirmek kültürel farkındalık ve ifade ile ilişkilidir.
21. Metinde kullanılan ikna etme tekniklerini belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler	Ana dilde iletişim ikna tekniklerini anlamak ve analiz etmek dil ve eleştirel okuma gerektirir. Mantıksal ve analitik çıkarım matematiksel yetkinlik ile ilişkilidir. Toplumsal ve sosyal bağlamda değerlendirme sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler ile ilişkilidir.
22. Okuduğu metinden hareketle söz varlığını geliştirmeye yönelik çözümleme yapabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	Ana dilde iletişim metinden yeni kelimeler çıkarıp kullanmak dil becerisi gerektirir. Söz varlığını sistematik şekilde sınıflandırmak matematiksel yetkinlik ile ilişkilidir.
23. Çoklu ortam ögelerine yönelik çözümleme yapabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler Dijital yetkinlik	Ana dilde iletişim görsel ve işitsel ögeleri çözümlemek dil ve yorumlama becerisi gerektirir. Mantıksal analiz matematiksel yetkinlik ile ilişkilidir. Dijital araçları ve medya içeriklerini kullanmak dijital yetkinlik ile ilişkilidir.
24. Okuduğunu özetleyebilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme	Ana dilde iletişim metni anlamak, ana fikirleri belirlemek ve ifade etmek dil becerisi gerektirir. Özetleme sürecini planlamak ve değerlendirmek öğrenmeyi öğrenme ile ilişkilidir.
25. Okuduğunu değerlendirebilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler	Ana dilde iletişim metni eleştirel biçimde analiz etmek dil becerisi gerektirir. Değerlendirme sürecini yönetmek öğrenmeyi öğrenme ile ilişkilidir. Sosyal ve etik bakış açısı sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler ile ilişkilidir.

Okuma Alan Becerisi Öğrenme Çıktıları	Anahtar Yetkinlikler	Açıklama
26. Basılı ve dijital medya metinlerini değerlendirebilme	Ana dilde iletişim Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler Dijital yetkinlik	Ana dilde iletişim metni anlamak ve yorumlamak dil becerisi gerektirir. Sosyal ve etik bağlamda değerlendirme sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler ile ilişkilidir. Dijital medya içeriklerini analiz etmek dijital yetkinlik ile ilişkilidir.
27. Metni eleştirebilme	Ana dilde iletişim Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler	Ana dilde iletişim eleştirel okuma ve yorum yapma dil becerisi gerektirir. Metni sosyal ve etik bağlamda değerlendirmek sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler ile ilişkilidir.
28. Metindeki probleme çözüm üretebilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler İnisiyatif alma ve girişimcilik	Ana dilde iletişim, problemlerin çözülmesi ve çözüm önerilerinin üretilmesi sürecinde dil becerilerinin etkin kullanımını gerektirir. Mantıksal analiz ve çözümleme matematiksel yetkinlik ile ilişkilidir. Alternatif çözüm yolları geliştirmek inisiyatif alma ve girişimcilik ile ilişkilidir.
29. Okuma sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendine uyarlayabilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme	Ana dilde iletişim okuma sürecini değerlendirmek ve kendini geliştirmek dil becerisi gerektirir. Kendi öğrenme stratejilerini planlamak ve uyarlamak öğrenmeyi öğrenme ile ilişkilidir.

Tablo 3'e bakıldığında okuma alanında 29 öğrenme çıktısının tamamının "ana dilde iletişim" ile ilgili olduğu görülmektedir. Öğrenme çıktılarının diğer anahtar yetkinliklerle ilgisine bakıldığında 16 öğrenme çıktısının "matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler", 13 öğrenme çıktısının "öğrenmeyi öğrenme", 4 öğrenme çıktısının "dijital yetkinlik", 4 öğrenme çıktısının "sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler", 2 öğrenme çıktısının "kültürel farkındalık ve ifade" ve 1 öğrenme çıktısının "inisiyatif alma ve girişimcilik" ile ilgili olduğu görülmektedir. Bununla birlikte tablodan ulaşılabilecek bir diğer sonuca göre öğrenme çıktılarının tamamı en az 2 öğrenme çıktısı ile ilgilidir. 29 öğrenme çıktısından 11'inin 3 anahtar yetkinlikle, geriye kalan 18'inin ise 2 anahtar yetkinlikle ilgili olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4

Anahtar Yetkinliklerin Konuşma Alan Becerisi Öğrenme Çıktılarına Dağılımı

Konuşma Alan Becerisi Öğrenme Çıktıları	Anahtar Yetkinlikler	Açıklama
1. Konuşma sürecini yönetebilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler	Konuşma sürecini başlatmak, sürdürmek ve sonlandırmak dil becerisi ve iletişim yeteneği gerektirir. Süreci planlamak ve kendi performansını yönetmek öğrenmeyi öğrenme ile ilişkilidir. Topluluk önünde veya sosyal bağlamda etkili iletişim sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler ile ilişkilidir.
2. Konuşma yöntem ve tekniklerine yönelik seçimlerini yönetebilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme	Farklı konuşma yöntemlerini tanımak ve amaca uygun seçim yapmak dil ve strateji becerisi gerektirir. Strateji belirleme ve süreci yönetme öğrenmeyi öğrenme ile ilişkilidir.
3. Konuşmasında amaç ve içeriğe yönelik seçimlerini yönetebilme	Ana dilde iletişim İnisiyatif alma ve girişimcilik	Konuşmanın hedefini belirleyip uygun içerik oluşturmak dil ve iletişim becerisi gerektirir. Hedefe ulaşmak için planlama ve karar verme inisiyatif alma ve girişimcilik ile ilişkilidir.
4. Konuşmasında ön bilgilerinden yararlanabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler Öğrenmeyi öğrenme	Ön bilgiyi aktarmak ve konuşmayı zenginleştirmek dil ve analitik beceri gerektirir. Mantıksal düşünme ve bağlantı kurma matematiksel yetkinlik ile ilişkilidir. Öğrencinin süreci planlayıp yönetmesi öğrenmeyi öğrenme ile ilişkilidir.
5. Konuşmasında uygun tepki verebilme	Ana dilde iletişim Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler	Konuşma sırasında uygun yanıt ve geri bildirim vermek dil ve iletişim becerisi gerektirir. Sosyal bağlamda empati ve etkileşim sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler ile ilişkilidir.

Konuşma Alan Becerisi Öğrenme Çıktıları	Anahtar Yetkinlikler	Açıklama
6. Konuşmasında çoklu ortam ögeleriyle içerik oluşturabilme	Ana dilde iletişim Dijital yetkinlik	Görsel ve işitsel araçları kullanarak konuşmayı desteklemek dil ve iletişim becerisi gerektirir. Dijital medya ve çoklu ortam içeriklerini kullanmak dijital yetkinlik ile ilişkilidir.
7. Yaratıcı konuşma yapabilme	Ana dilde iletişim İnisiyatif alma ve girişimcilik Kültürel farkındalık ve ifade	Konuşmada yaratıcı ve özgün fikirler üretmek dil ve ifade becerisi gerektirir. Fikirleri eyleme dönüştürmek inisiyatif alma ve girişimcilik ile ilişkilidir. Kültürel ve sanatsal unsurları yorumlamak kültürel farkındalık ve ifade ile ilişkilidir.
8. Hazırlıksız konuşma yapabilme	Ana dilde iletişim İnisiyatif alma ve girişimcilik Kültürel farkındalık ve ifade	Ani fikir üretip akıcı konuşmak dil ve iletişim becerisi gerektirir. Karar verme ve problem çözme yeteneği inisiyatif alma ve girişimcilik ile ilişkilidir. Kültürel ve sanatsal bağlamda uygun ifade kullanmak kültürel farkındalık ve ifade ile ilişkilidir.
9. Konuşmasında sesini uygun şekilde kullanabilme	Ana dilde iletişim Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler	Ses tonunu ve vurguyu yönetmek dil ve iletişim becerisi gerektirir. Sosyal bağlamda etkili iletişim ve anlaşılır anlatım sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler ile ilişkilidir.
10. Sözlü sunum yapabilme	Ana dilde iletişim Dijital yetkinlik Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler İnisiyatif alma ve girişimcilik Kültürel farkındalık ve ifade	Sözlü sunumda dil ve iletişim becerisi gereklidir. Sunumu destekleyecek dijital araç kullanımı dijital yetkinlik ile ilişkilidir. Mantıksal ve görsel içerik düzenleme matematiksel yetkinlik ile ilişkilidir. Planlama ve girişimcilik becerileri inisiyatif alma ve girişimcilik ile ilişkilidir. Kültürel ve sanatsal ögeleri uygun biçimde kullanmak kültürel farkındalık ve ifade ile ilişkilidir.

Konuşma Alan Becerisi Öğrenme Çıktıları	Anahtar Yetkinlikler	Açıklama
11. Konuşmasında tahminlerinden yararlanabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler Öğrenmeyi öğrenme	Konuşma sırasında önceden elde edilen bilgilerden anlam çıkarma ve tahmin yapma dil ve iletişim becerisi gerektirir. Mantıksal çıkarım ve bağlantı kurma matematiksel yetkinlik ile ilişkilidir. Süreci planlayıp kendini yönetme öğrenmeyi öğrenme ile ilişkilidir.
12. Konuşmasında karşılaştırma yapabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler Öğrenmeyi öğrenme	Farklı fikir ve bilgileri karşılaştırarak analiz etmek dil becerisi gerektirir. Mantıksal ve analitik düşünme matematiksel yetkinlik ile ilişkilidir. Süreç yönetimi ve stratejik yaklaşım öğrenmeyi öğrenme ile ilişkilidir.
13. Konuşmasında sınıflandırma yapabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	Bilgi ve fikirleri düzenleyip kategorilere ayırmak dil ve analitik beceriyi gerektirir. Mantıksal sınıflandırma ve analiz matematiksel yetkinlik ile ilişkilidir.
14. Yorumunu sözlü olarak ifade edebilme	Ana dilde iletişim Kültürel farkındalık ve ifade Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler	Fikirleri ve düşünceleri açıkça ifade etmek dil becerisi gerektirir. Yaratıcı ve kültürel bağlamda yorum yapabilmek kültürel farkındalık ve ifade ile ilişkilidir. Topluluk önünde etkili ve sosyal bağlamda sunum yapma sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler ile ilişkilidir.
15. Sözlü olarak özetleyebilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme	Konuşulan veya sunulan bilgileri kısaca aktarmak dil ve iletişim becerisi gerektirir. Bilgiyi analiz edip süreci yönetmek ve özü aktarmak öğrenmeyi öğrenme ile ilişkilidir.
16. Değerlendirmesini sözlü olarak ifade edebilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler	Kendi veya başkalarının fikirlerini değerlendirmek dil becerisi gerektirir. Analiz ve süreci yönetmek öğrenmeyi öğrenme ile ilişkilidir. Sosyal bağlamda geri bildirim ve eleştiri sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler ile ilişkilidir

Konuşma Alan Becerisi Öğrenme Çıktıları	Anahtar Yetkinlikler	Açıklama
17. Sözlü olarak tartışmaya katılabilme	Ana dilde iletişim Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler Kültürel farkındalık ve ifade	Fikirleri savunmak ve karşıt görüşleri analiz etmek dil becerisi gerektirir. Etkili sosyal etkileşim ve tartışma, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler ile ilişkilidir. Kültürel ve sanatsal bağlamda uygun ifade kullanımı kültürel farkındalık ve ifade ile ilişkilidir.
18. Eleştirisini sözlü olarak ifade edebilme	Ana dilde iletişim Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler	Eleştirel düşünceyi sözlü ifade etmek dil ve iletişim becerisi gerektirir. Topluluk önünde eleştiri ve sosyal etkileşim, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler ile ilişkilidir.
19. Problem çözümüne yönelik konuşma yapabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler İnisiyatif alma ve girişimcilik	Konuşma sırasında problemi tanımlamak ve çözüm önermek dil ve iletişim becerisi gerektirir. Mantıksal çözümleme ve analiz matematiksel yetkinlik ile ilişkilidir. Problem çözme ve inisiyatif alma inisiyatif alma ve girişimcilik ile ilişkilidir.
20. Hazırlıklı konuşmasını yapılandırabilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler	Konuşmayı planlamak ve yapılandırmak dil ve iletişim becerisi gerektirir. Konuşma sürecini yönetmek ve sürece hazırlık yapmak öğrenmeyi öğrenme ile ilişkilidir. Sosyal bağlamda etkili sunum ve katılım sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler ile ilişkilidir.
21. Konuşmasında düşünceyi geliştirme yollarını kullanabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler Kültürel farkındalık ve ifade	Fikirleri geliştirmek ve mantıksal akış kurmak dil ve iletişim becerisi gerektirir. Analiz ve mantıksal çıkarım matematiksel yetkinlik ile ilişkilidir. Yaratıcı ve kültürel ifadeler kültürel farkındalık ve ifade ile ilişkilidir.
22. Konuşmasını zenginleştirecek biçimde söz varlığını kullanabilme	Ana dilde iletişim Kültürel farkındalık ve ifade	Konuşmayı etkili ve akıcı hâle getirmek için kelime dağarcığını kullanmak dil becerisi gerektirir. Kültürel ve sanatsal bağlamda ifadeyi geliştirmek kültürel farkındalık ve ifade ile ilişkilidir.

Konuşma Alan Becerisi Öğrenme Çıktıları	Anahtar Yetkinlikler	Açıklama
23. Konuşmasında açık ve örtük ifadeleri kullanabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler İnisiyatif alma ve girişimcilik Kültürel farkındalık ve ifade	Öğrencinin hem doğrudan hem de dolaylı anlamları ifade etme dil becerisini gerektirir. Bu durum dilsel incelikleri kavrama ana dilde iletişim ve anlam çıkarımı yapabilme matematiksel/bilimsel yetkinlik yönüyle ilişkilidir. Toplumsal ortamlarda uygun ifadeyi seçme sosyal ve vatandaşlık yetkinliği, yaratıcı ve etkili biçimde fikir üretme inisiyatif alma ve kültürel bağlama uygun ifadeleri seçebilme kültürel farkındalık ve ifade yönleriyle bütünleşmektedir.
24. Uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanabilme	Ana dilde iletişim Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler Kültürel farkındalık ve ifade	Düşünceler arasında geçiş ve bağlantı kurma becerisi, dilde bütünlük ve akıcılığı sağlar. Sosyal yetkinlik dinleyiciyle etkili bir etkileşim ve sosyal bağ kurmayı gerektirir. Farklı kültürel anlatım biçimlerinde uygun bağlantı unsurları kullanmak ise kültürel farkındalığın göstergesidir.
25. Konuşmasında beden dilini ve mekânı etkili kullanabilme	Ana dilde iletişim Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler	Ana dilde iletişimde beden dili ve mekân kullanımı, sözel olmayan iletişim unsurlarıyla anlamı güçlendirir. Dinleyiciyle sosyal bağ kurma, etkili etkileşim yürütme ve topluluk önünde uygun davranış biçimlerini sergileme yönüyle sosyal ve vatandaşlık yetkinliğiyle ilişkilidir.
26. Konuşma sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendine uyarlayabilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme	Öğrencinin kendi konuşma performansını değerlendirip geliştirmesi öğrenme sürecini yönetme becerilerini içerir. Öğrenmeyi öğrenme ayrıca konuşma becerisi dilsel farkındalıkla doğrudan ilişkili olduğu için ana dilde iletişim yetkinliğiyle de güçlü biçimde bağlantılıdır.

Tablo 4'teki bulgular incelendiğinde, konuşma alanına ait 26 öğrenme çıktısının olduğu ve bu öğrenme çıktılarının tamamının "ana dilde iletişim" ile ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanında, 11 öğrenme çıktısının "sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler", 9 öğrenme çıktısının "öğrenmeyi öğrenme", 9 öğrenme çıktısının "kültürel farkındalık ve ifade", 8 öğrenme çıktısının "matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler", 6 öğrenme çıktısının "inisiyatif alma ve girişimcilik" ve 2 öğrenme çıktısının "dijital yetkinlik" ile ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte tabloda yer alan öğrenme çıktılarının tamamının en az 2 anahtar yetkinlikle ilgili olduğu görülmüştür. 26 öğrenme çıktısından 13'ünün 3 yetkinlikle, 11'inin 2 yetkinlikle, 2'sinin ise 5 yetkinlikle ilgili olduğu saptanmıştır.

Tablo 5

Anahtar Yetkinliklerin Yazma Alan Becerisi Öğrenme Çıktılarına Dağılımı

Yazma Alan Becerisi Öğrenme Çıktıları	Anahtar Yetkinlikler	Açıklama
1. Yazma sürecini yönetebilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler	Yazma sürecini yönetmek, düşüncelerini yazılı olarak ifade etme ve metni analiz etme becerisi gerektirir. Süreç yönetimi ve planlama öğrenmeyi öğrenme ile ilgilidir. Yazılı iletişim yoluyla sosyal ve toplumsal etkileşim sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ile ilişkilidir.
2. Yazma strateji, yöntem ve tekniklerine yönelik seçimlerini yönetebilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme	Yazı üretiminde uygun yöntem ve teknikleri seçmek dil ve ifade becerisi gerektirir. Strateji seçimi ve süreci planlama öğrenmeyi öğrenme ile ilgilidir.
3. Yazısında içerik ve yapıya yönelik seçimlerini yönetebilme	Ana dilde iletişim İnisiyatif alma ve girişimcilik	İçerik ve yapıyı yönetmek, iletişim becerisi ve yaratıcı çözüm üretmeyi gerektirir. Alternatif çözüm üretme ve girişimcilik becerisi inisiyatif alma ve girişimcilik ile ilişkilidir.
4. Yazılı üretim ve yazılı etkileşiminde ön bilgilerinden yararlanabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler Öğrenmeyi öğrenme	Ön bilgilerden yararlanmak metni anlama ve organize etme becerisi gerektirir ve ana dili ile iletişimle ilişkilidir. Sınıflandırma, çıkarım ve çözümleme matematiksel yetkinlik ile ilgilidir. Süreç yönetimi ve planlama öğrenmeyi öğrenme ile ilişkilidir.
5. Yazılı etkileşiminde uygun tepki verebilme	Ana dilde iletişim Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler	Yazılı iletişimde uygun tepki vermek, dil ve iletişim becerisi gerektirir. Sosyal ve toplumsal etkileşim sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ile ilgilidir.

Yazma Alan Becerisi Öğrenme Çıktıları	Anahtar Yetkinlikler	Açıklama
6. Yazısında çoklu ortam ögeleriyle içerik oluşturabilme	Ana dilde iletişim Dijital yetkinlik	Yazılı içerik üretiminde dijital ve görsel materyalleri kullanmak, ana dilde iletişim becerisi gerektirir ve dijital araçlarla etkileşim dijital yetkinlik gerektirir
7. Yaratıcı yazı yazabilme	Ana dilde iletişim Kültürel farkındalık ve ifade	Yaratıcı yazı, dil ve ifade becerisi ana dilde iletişimi gerektirir ayrıca kültürel ve sanatsal unsurları kullanmayı gerektirir.
8. Yazılı üretim ve yazılı etkileşiminde tahminlerinden yararlanabilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme	Tahminleri kullanmak dil ve anlama becerisi gerektirir. Öğrenilen bilgileri süreç içinde uygulama öğrenmeyi öğrenme ile ilgilidir.
9. Yazılı üretim ve yazılı etkileşiminde karşılaştırma yapabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	Metinleri karşılaştırmak ve analiz etmek dil ve iletişim becerisi, mantıksal çıkarım matematiksel yetkinlik gerektirir.
10. Yazısında sınıflandırma yapabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	Metin ögelerini sınıflandırmak, dil ve iletişim, analitik düşünme matematiksel yetkinlik gerektirir.
11. Yorumunu yazılı olarak ifade edebilme	Ana dilde iletişim Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler Kültürel farkındalık ve ifade	Yorum yazmak dil ve ifade becerisi, toplumsal etkileşim sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlik, yaratıcı/sanatsal unsurları kullanma kültürel farkındalık ve ifade gerektirir.
12. Yazılı olarak özetleyebilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme	Metni özetlemek, dil becerisi gerektirir, süreci yönetme/planlama becerisi ise öğrenmeyi öğrenme ile ilişkilidir.
13. Değerlendirmesini yazılı olarak ifade edebilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler	Yazılı değerlendirme, dil ve ifade becerisi gerektirir, süreç yönetimi öğrenmeyi öğrenme ile ilişkilidir, toplumsal/eleştirel yaklaşım sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler gerektirir.
14. Yazılı üretiminde ve yazılı etkileşiminde tartışabilme	Ana dilde iletişim Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler	Tartışma, dil ve ifade becerisi gerektirir. Sosyal etkileşim/çözüm odaklılık ise sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler gerektirir.
15. Eleştirisini yazılı olarak ifade edebilme	Ana dilde iletişim Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler Kültürel farkındalık ve ifade	Yazılı eleştiri, dil ve ifade becerisi gerektirir. Toplumsal farkındalık sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler gerektirir. Sanatsal/kültürel yorumlama kültürel farkındalık ve ifade gerektirir.

Yazma Alan Becerisi Öğrenme Çıktıları	Anahtar Yetkinlikler	Açıklama
16. Problem çözümüne yönelik yazabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler İnisiyatif alma ve girişimcilik	Problem çözmek, dil ve ifade becerisi gerektirir. Analitik düşünme ve çözümleme matematiksel yetkinlik gerektirir. Girişimcilik/ alternatif çözüm üretme inisiyatif alma ve girişimcilik gerektirir.
17. Yazısında düşünceyi geliştirme yollarını kullanabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler Kültürel farkındalık ve ifade	Düşünceyi geliştirmek, dil ve ifade becerisi ana dilde iletişim, analitik düşünme matematiksel yetkinlik ve yaratıcı/sanatsal yaklaşım kültürel farkındalık ve ifade gerektirir.
18. Yazısını zenginleştirecek biçimde söz varlığını kullanabilme	Ana dilde iletişim Kültürel farkındalık ve ifade	Söz varlığını kullanmak, dil ve ifade becerisi gerektirir. Sanatsal/kültürel unsurların yaratıcı kullanımı ise kültürel farkındalık ve ifade gerektirir.
19. Yazısında açık ve örtük ifade etmeye yönelik yapıları kullanabilme	Ana dilde iletişim Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler İnisiyatif alma ve girişimcilik Kültürel farkındalık ve ifade	Açık ve örtük ifadeleri kullanmak, dil becerisi gerektirir. Analitik ve çözümleme yeteneği matematiksel yetkinlik gerektirir. Toplumsal farkındalık, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler gerektirir. Girişimcilik, inisiyatif almayı gerektirir. Yaratıcı ifade, kültürel farkındalık ve ifade gerektirir.
20. Uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanabilme	Ana dilde iletişim Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler Kültürel farkındalık ve ifade	Metin akışını sağlamak, dil ve ifade becerisi gerektirir. Toplumsal ve iletişimsel farkındalık sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler gerektirir. Yaratıcı/kültürel ifade kültürel farkındalık ve ifade gerektirir.
21. Yazım kuralları ve noktalama işaretlerini uygulayabilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme	Dil ve yazım becerisi ana dilde iletişim ile ilişkilidir. Süreci yönetme ve planlama becerisi öğrenmeyi öğrenme gerektirir.
22. Yazma sürecine yönelik öz yansıtma yapabilme/kendine uyarlayabilme	Ana dilde iletişim Öğrenmeyi öğrenme	Yazma sürecinde öz yansıtma, dil ve ifade becerisi ana dilde iletişim ile ilişkilidir. Kendi öğrenme sürecini yönetme, uyarlama becerisi öğrenmeyi öğrenme gerektirir.

Tablo 5'te yer alan verilere bakıldığında, yazma alanına ilişkin bütün öğrenme çıktılarının "ana dilde iletişim" yetkinliği ile ilgili olduğu görülmektedir. Bunun yanında, 8 öğrenme çıktısının "öğrenmeyi öğrenme", 8 öğrenme çıktısının "sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler", 7 öğrenme çıktısının "kültürel farkındalık ve ifade", 6 öğrenme çıktısının "matematiksel yetkinlik ve bilim/ teknolojide temel yetkinlikler", 3 öğrenme çıktısının "inisiyatif alma ve girişimcilik" ve 1 öğrenme

çıktısının "dijital yetkinlik" ile ilgili olduğu görülmektedir. Aynı zamanda her öğrenme çıktısının en az 2 yetkinlikle ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. 22 öğrenme çıktısından 13'ünün 2 yetkinlikle, 8'inin 3 yetkinlikle, 1 tanesinin ise 5 yetkinlikle ilgili olduğu görülmektedir.

Dört tabloyla ilgili genel bir değerlendirme yapılacak olursa, 2024 OTDÖP'te yer alan öğrenme çıktılarının tamamı dil becerileri ile ilgili olduğu için en çok ilişkilendirilen yetkinlik, "ana dilde iletişim" (f=104) yetkinliği olmuştur. Hemen ardından öğrenme çıktılarının en çok ilişkili olduğu yetkinliğin "matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler" (f=45) olduğu görülmektedir. Bunu "öğrenmeyi öğrenme" (f=42) yetkinliği takip etmektedir. Özellikle dil kullanımı, iletişim kurma, anlama ve ifade etme, metni analiz etme, kelime dağarcığından konuşma ve yazma stratejileri doğrudan "ana dilde iletişim" yetkinliği ile; sınıflandırma, karşılaştırma ve problem çözme gibi analitik düşünme gerektiren unsurlar "matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler" ile; strateji seçimi, süreç yönetimi, öz yansıtma ve öğrenme süreçlerini planlama gibi unsurlar ise "öğrenmeyi öğrenme" yetkinliği ile doğrudan ilişkilendirilmiştir. Öğrenme çıktılarının sayı bakımından önemli ölçüde ilişkili olduğu anahtar yetkinlikler "sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler" (f=27) ile "kültürel farkındalık ve ifade" (f=20) yetkinlikleridir. "Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler" tartışma, eleştiri, değerlendirme ve sosyal etkileşim gerektiren maddeler ile; "kültürel farkındalık ve ifade" ise daha çok yaratıcı yazma, yaratıcı konuşma, metin yorumlama ve kültürel unsurları kullanma gibi maddelerle ilişkilendirilmiştir. "Dijital yetkinlik" (f=11) ve "inisiyatif alma ve girişimcilik" (f=11) yetkinlikleri ise öğrenme çıktıları ile sayı bakımından daha az ilişkilendirilen yetkinliklerdir. "Dijital yetkinlik" çoklu ortam ögelerinin kullanımı (görsel, işitsel materyaller, dijital araçlar) ve dijital metinlerle etkileşim, medya içeriği gibi maddelerle; "inisiyatif alma ve girişimcilik" problem çözme, alternatif çözümler üretme ve inisiyatif almayı gerektiren maddelerle ilişkilendirilmiştir. Buna ek olarak, inceleme sonucunda "Yabancı Dillerde İletişim" yetkinliğinin öğrenme çıktılarıyla doğrudan ilişkilendirilmediği görülmüştür.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, 2024 OTDÖP'te yer alan öğrenme çıktıları, anahtar yetkinlikler çerçevesinde analiz edilmiş ve öğrenme çıktılarının hangi yetkinliklerle örtüştüğü belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda programın farklı anahtar yetkinlikleri ne ölçüde desteklediği değerlendirilmiş ve şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Öğrenme alanlarına göre yapılan değerlendirmede dinleme/izleme, okuma, konuşma ve yazma alanlarındaki tüm öğrenme çıktılarının doğrudan "ana dilde iletişim" yetkinliği ile bağlantılı olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, programın öğrencilerin ana dilde anlama, ifade etme ve iletişim kurma becerilerini öncelikli olarak geliştirmeyi hedeflediğini ortaya koymaktadır.

Bununla birlikte öğrenme çıktılarının diğer anahtar yetkinliklerle de çeşitli düzeylerde ilişkili olduğu belirlenmiştir. "Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler" ve "öğrenmeyi öğrenme" yetkinlikleri, öğrenme çıktılarıyla en çok ilişkilendirilen diğer yetkinlikler olmuştur. Özellikle sınıflandırma, karşılaştırma, problem çözme gibi bilişsel süreçler "matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler" ile; öğrenme stratejileri, öz düzenleme, süreç yönetimi gibi beceriler ise "öğrenmeyi öğrenme" yetkinliği ile doğrudan bağlantılıdır.

Öğrenme çıktılarının görece daha sık ilişkilendirildiği anahtar yetkinlikler arasında "sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler" ve "kültürel farkındalık ve ifade" bulunmaktadır. Tartışma, eleştirel düşünme, değerlendirme ve sosyal etkileşim gibi beceriler "sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler" kapsamında değerlendirilirken yaratıcı yazma, yaratıcı konuşma, metin yorumlama ve kültürel ögeleri kullanma gibi beceriler "kültürel farkındalık ve ifade" yetkinliği ile ilişkilendirilmiştir.

Öğrenme çıktılarının görece daha az ilişkili olduğu yetkinlikler ise "dijital yetkinlik" ve "inisiyatif alma ve girişimcilik" olmuştur. "Dijital yetkinlik" ile ilişkili öğrenme çıktıları daha çok çoklu ortam ögeleri, dijital metinlerle etkileşim ve medya içerikleri ile bağlantılıdır. "İnisiyatif alma ve girişimcilik" yetkinliği ise problem çözme, alternatif çözümler üretme ve bireysel inisiyatif gerektiren durumlarla ilişkilendirilmiştir.

Bunun yanında hiç ilişkilendirilmemiş olan "yabancı dillerde iletişim" anahtar yetkinliği kültürel çeşitliliğin ve kültürler arası iletişimin önemini bilme ile yabancı dillere karşı ilgiye ve olumlu tutuma sahip olabilmeyi gerektirmektedir (Aykaç, 2023). Dolayısıyla bu anahtar yetkinlik ile ilgili olan öğrenme çıktıları ile "kültürel farkındalık ve ifade" anahtar yetkinliği ile ilgili olan öğrenme çıktıları arasında dolaylı olarak ilişki olduğu söylenebilir. Zira yabancı dillerde ifade sadece o dili öğrenmekle ilgili olmayıp aynı zamanda o dilin kültürünü, sosyal yapısını ve normları ile iletişim tarzlarını da anlamayı gerektirebilmektedir.

Elde edilen bulgular alan yazınında yer alan önceki çalışmalarla karşılaştırılmıştır. Önceki çalışmalar; 2017, 2018 ve 2019 yıllarında güncellenen öğretim programlarında "ana dilde iletişim" yetkinliğinin baskın olduğunu, ancak diğer yetkinliklere yeterli düzeyde yer verilmediğini ortaya koymuştur (Aykaç, 2023; Soyuçok & Batur, 2020; Maden & Durmaz, 2023). Bu çalışmalar, özellikle "dijital yetkinlik", "yabancı dillerde iletişim" ve "inisiyatif alma ve girişimcilik" gibi yetkinliklerin öğretim programında zayıf kaldığını vurgulamaktadır. Bu çalışma da benzer bulgular sunarak 2024 OTDÖP'te "ana dilde iletişim" yetkinliğinin öğrenme çıktıları ile en çok ilişkilendirilen yetkinlik olduğunu göstermektedir. Alan yazınında yer alan çalışmalarda da belirtildiği üzere bu durum, programın temel amacının öğrencilerin anlama ve ifade etme becerilerini geliştirmek olduğunu ortaya koymaktadır.

Bununla birlikte bu çalışmada elde edilen bulgular, "matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler" ile "öğrenmeyi öğrenme" yetkinliklerinin de öğrenme çıktılarıyla en çok ilişkilendirilen alanlar arasında yer aldığını göstermektedir. Aykaç'ın (2023) ve Ülger ve Erkal'ın (2022) çalışmalarında da benzer şekilde "öğrenmeyi öğrenme" yetkinliğinin öne çıktığı belirtilmektedir. Bunun nedeni, öğretim programlarının yalnızca bilgi aktarmayı değil, aynı zamanda öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini yönetmelerini, bilgiye erişme ve bilgiyi etkin biçimde kullanma becerilerini geliştirmeyi amaçlayan bir yapı sunmaları olarak değerlendirilebilir.

Bu çalışma, "sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler" ve "kültürel farkındalık ve ifade" yetkinliklerinin de belirli düzeyde öğrenme çıktıları ile bağlantılı olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgu, Kana ve Kiler (2021) ile Maden ve Durmaz (2023) tarafından yapılan çalışmalardaki sonuçlarla paralellik göstermektedir. Tartışma, eleştirel düşünme, metin yorumlama ve yaratıcı çalışmaların bu yetkinliklerle ilişkilendirilmesi, öğrencilere daha kapsayıcı bir eğitim sunulmasına katkıda bulunabilir.

Ayrıca "dijital yetkinlik" ve "inisiyatif alma ve girişimcilik" yetkinliklerinin 2024 OTDÖP öğrenme çıktılarıyla daha az ilişkilendirilmesi, alan yazınında yer alan eleştirilerle örtüşmektedir (Kurudayıoğlu & Soysal, 2020; Kaya & Gül, 2023). Bu durum, Aydın'ın (2025) dijital çağın etkisiyle değişen iletişim biçimlerini incelediği çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir. Aydın (2025), 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda dijital içerik üretimi, çevrim içi iletişim ve sosyal medya kullanımı gibi çağdaş iletişim biçimlerine kısmen yer verildiğini; ancak bu kavramların konuşma becerileri alanında sınırlı ve parçalı bir şekilde ele alındığını belirtmiştir. Bu bulgu, programın dijital çağın gerektirdiği etkileşim temelli, üretim odaklı ve çoklu ortam destekli sözlü iletişim becerilerini tam olarak yansıtamadığını göstermektedir. Benzer biçimde, Eroğlu (2025) tarafından gerçekleştirilen

çalışmada da 21. yüzyıl becerileri bağlamında 2024 OTDÖP incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre programın dört temel becerisine ait öğrenme çıktılarının en çok P21'in öğrenme ve yenilik becerileri kategorisiyle ilişkilendirildiği, bunu yaşam ve kariyer becerilerinin izlediği, bilgi, medya ve teknoloji becerilerinin ise en az düzeyde ilişkilendirildiği tespit edilmiştir. Bu bulgu, programın dijital yetkinlik boyutuna sınırlı düzeyde vurgu yaptığı yönündeki diğer araştırma sonuçlarını da desteklemektedir. Dolayısıyla 2024 OTDÖP'te "dijital yetkinlik" boyutunun daha bütüncül ve sistematik biçimde yapılandırılması gerekmektedir. Benzer biçimde, Kayhan ve arkadaşları (2019) tarafından yapılan çalışmada da 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda 21. yüzyıl becerilerine metin ve etkinliklerde yer verilmesine rağmen bu dağılımın dengeli olmadığı ve özellikle "bilgi, medya ve teknoloji" becerilerine yeterli vurgu yapılmadığı belirtilmiştir. Bu sonuç, dijital yetkinliklerin önceki programlarda olduğu gibi 2024 OTDÖP'te de sınırlı düzeyde temsil edildiğini ortaya koymaktadır. Günümüz eğitim sistemlerinde dijital becerilerin giderek daha fazla önem kazandığı, buna paralel olarak girişimcilik ve üretken düşünme becerilerinin ön plana çıktığı göz önüne alındığında bu alanların öğretim programına daha güçlü biçimde entegre edilmesi gerektiği söylenebilir. Ayrıca Kurudayıoğlu ve Soysal'ın (2018) çalışmasında da öğretim materyallerinde yetkinliklerin dengesiz bir biçimde dağıldığı ve bu durumun programın uygulanabilirliğini sınırladığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak 2024 OTDÖP, önceki programlara benzer şekilde, temel olarak "ana dilde iletişim" yetkinliğine odaklanmaktadır. Bunun yanı sıra, "öğrenmeyi öğrenme" ve "matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler" de programda önemli yer tutmaktadır. Ancak, "dijital yetkinlik" ve "inisiyatif alma ve girişimcilik" gibi 21. yüzyıl becerilerinin programa daha fazla entegre edilmesi gerekliliği devam etmektedir.

Elde edilen bulgular doğrultusunda, 2024 OTDÖP'ün anahtar yetkinlikler bakımından güçlü ve zayıf yönleri değerlendirilerek programın daha dengeli ve kapsayıcı bir yapıya kavuşması için çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Öğrenme çıktılarının dijital yetkinlikleri destekleyecek biçimde yeniden yapılandırılması gerekmektedir. 2024 OTDÖP'te dijital yetkinliklere sınırlı düzeyde yer verilmesi, öğrencilerin dijital okuryazarlık, bilgi güvenliği ve çevrimiçi etkileşim becerilerinin gelişimini sınırlandırmaktadır. Bu nedenle öğrenme çıktılarının dijital araçların bilinçli, güvenli ve etkin kullanımını teşvik edecek şekilde güncellenmesi önem taşımaktadır. Öğrencilere dijital metinleri eleştirel biçimde çözümleme, çevrim içi kaynakları değerlendirme ve dijital ortamda üretken iletişim kurma becerilerini kazandıracak kazanımların eklenmesi önerilmektedir.

"İnisiyatif alma ve girişimcilik" yetkinliğiyle ilişkili öğrenme çıktılarının güçlendirilmesi gereklidir. Mevcut programda bu yetkinlikle ilişkilendirilebilecek öğrenme çıktılarının sayısı sınırlıdır. Öğrencilerin problem çözme, yaratıcı düşünme ve karar verme süreçlerine aktif biçimde katılımını destekleyecek öğrenme çıktılarının programa dâhil edilmesi, bu eksikliğin giderilmesine katkı sağlayacaktır. Ayrıca proje geliştirme, alternatif çözümler üretme ve bireysel sorumluluk alma gibi becerilere odaklanan öğrenme çıktılarının kazandırılması, öğrencilerin girişimci bir bakış açısı geliştirmelerini destekleyecektir.

Sosyal ve kültürel yetkinliklerle bağlantılı öğrenme çıktılarının çeşitlendirilmesi önerilmektedir. Özellikle "sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler" ile "kültürel farkındalık ve ifade" yetkinliklerinin desteklenmesi amacıyla kültürel metinlerin yorumlanması, farklı kültürleri tanıma, kültürel değerleri yansıtma ve sosyal sorumluluk bilinci geliştirme gibi hedefleri içeren öğrenme çıktılarının artırılması uygun olacaktır. Bu tür çıktılar, öğrencilerin hem kültürel kimliklerini güçlendirmelerine hem de toplumsal farkındalık kazanmalarına olanak sağlayacaktır.

Öğrenme çıktıları arasında yetkinlikler açısından denge kurulması gerekmektedir. Programda "ana dilde iletişim" yetkinliğiyle ilişkilendirilen öğrenme çıktılarının baskın olduğu, diğer yetkinliklere yönelik çıktılarda ise sınırlılık bulunduğu görülmektedir. Bu nedenle her bir anahtar yetkinliği temsil eden öğrenme çıktılarının dengeli bir biçimde dağıtılması ve öğrenme alanları arasında yetkinlik temelli bütünlük sağlanması önerilmektedir. Bu yaklaşım, öğretim programının hem kapsam hem de uygulama açısından daha bütüncül bir yapıya kavuşmasına katkı sunacaktır.

Extended Summary

Introduction

The section titled "General Implementation Principles" within the Century of Türkiye Education Model Middle School Turkish Curriculum outlines the foundational framework and objectives of the program. It emphasizes that all educational processes should be designed and implemented to cultivate competent and virtuous students who align with the model›s envisioned learner profile. These students are expected to embrace national and spiritual values, bridge historical and contemporary knowledge, and contribute to shaping the future. This educational philosophy underscores that teaching and learning should extend beyond academic knowledge transmission to foster both moral character and multidimensional competence in learners.

The Turkish Qualifications Framework (TQF), developed in alignment with the European Qualifications Framework (EQF), serves as a comprehensive national system encompassing qualifications acquired through formal education (primary, secondary, and higher education), vocational training, and alternative learning pathways. A fundamental principle of the TQF mandates the integration of key competencies within all educational program outcomes. As defined by the Vocational Qualifications Authority (2015), these essential competencies include: (1) communication in the mother tongue, (2) foreign language proficiency, (3) mathematical and scientific/technological literacy, (4) digital competence, (5) learning-to-learn skills, (6) social and civic engagement, (7) initiative and entrepreneurship, and (8) cultural awareness and expression. This framework consequently positions education as a holistic endeavor that combines academic excellence with the development of personal and social responsibility.

Within this context, the present study investigates the alignment between learning outcomes in the 2024 Middle School Turkish Curriculum - developed under the Century of Türkiye Education Model - and the TQF's key competencies. The research specifically examines how these competencies are distributed across the curriculum's four core skill domains: listening/watching, reading, speaking, and writing. Through systematic analysis, the study aims to determine the degree to which the curriculum's objectives reflect the comprehensive competency-based approach advocated by the national qualifications framework.

Methodology

This study aims to analyze the learning outcomes specified in the 2024 the Century of Türkiye Education Model Middle School Turkish Curriculum, published by the Ministry of National Education (MoNE), within the framework of the key competencies defined in the Turkish Qualifications Framework (TQF). To achieve this objective, the research adopts a qualitative approach, utilizing document analysis as its methodological foundation. Document analysis entails a systematic examination and evaluation of printed, digital, or web-accessible materials, whereby written records are meticulously analyzed, and the resulting data is synthesized into qualitative or quantitative findings.

The study's primary data sources consist of two official documents: (1) the 2024 Middle School Turkish Curriculum, developed under the Century of Türkiye Education Model and published by MoNE, and (2) the Turkish Qualifications Framework (2015), issued by the Vocational Qualifications Authority (VQA). A descriptive analysis method was employed to interpret the data, which involves the systematic categorization of findings according to predefined themes, followed by a structured synthesis and critical interpretation of the results.

The research process began with the formulation of a central research question, after which the relevant documents were collected for in-depth examination. During the data analysis phase, each learning outcome in the curriculum was independently evaluated by the researchers to assess its correspondence with the eight key competencies outlined in the TQF. The findings were subsequently presented in tabular format, with comprehensive explanations and interpretive commentary provided for each table to ensure clarity and academic rigor.

Findings

The analysis reveals that all learning outcomes in the 2024 Middle School Turkish Curriculum (OTDÖP) are fundamentally related to language skills, with "Communication in the Mother Tongue" (f=104) emerging as the most frequently associated competency. This predominant focus on native language proficiency is followed by "Mathematical Competence and Basic Competencies in Science/Technology" (f=45), which shows the second highest correlation with the curriculum's learning outcomes. The third most prevalent competency, "Learning to Learn" (f=42), demonstrates the curriculum's emphasis on developing metacognitive skills alongside linguistic abilities.

A relatively frequent alignment was observed between the learning outcomes and two key competencies: "Social and Civic Competencies" (f=27) and "Cultural Awareness and Expression" (f=20), indicating the curriculum's secondary focus on fostering social consciousness and cultural literacy. In contrast, "Digital Competence" (f=11) and "Sense of Initiative and Entrepreneurship" (f=11) were represented less frequently, suggesting that these competencies receive comparatively less emphasis within the current framework of learning outcomes. This distribution pattern highlights the curriculum's primary orientation toward linguistic and cognitive development, while maintaining a more limited emphasis on digital, entrepreneurial, and socio-cultural skill development.

The findings underscore the curriculum's strong alignment with core language acquisition objectives while simultaneously incorporating cross-disciplinary competencies, though to varying degrees. The significant presence of mathematical and scientific competencies suggests an integrated approach to language teaching that connects linguistic development with STEM-related thinking skills. Meanwhile, the relatively lower frequency counts for digital and entrepreneurial competencies may reflect either the specific nature of language-focused outcomes or potential areas for future curricular enhancement.

Discussions, Conclusions, and Recommendations

In conclusion, the 2024 Middle School Turkish Curriculum (OTDÖP) maintains its primary focus on "Communication in the Mother Tongue," consistent with previous curricula, while also giving considerable emphasis to "Learning to Learn" and "Mathematical Competence and Basic Competencies in Science/Technology." However, the integration of 21st-century skills such as "Digital Competence" and "Sense of Initiative and Entrepreneurship" remains insufficient and warrants further attention.

Notably, the complete absence of the "Communication in Foreign Languages" competency is particularly striking, given its importance in fostering intercultural awareness, appreciation for cultural diversity, and positive attitudes toward foreign languages. While not explicitly addressed, an indirect relationship may exist between learning outcomes associated with "Cultural Awareness and Expression" and those that would typically align with foreign language communication, as linguistic expression in a foreign context inherently involves understanding cultural norms, social structures, and communication styles unique to that language.

Moving forward, the curriculum would benefit from greater emphasis on digital literacy, entrepreneurial skills, and initiative-taking. To enhance cultural awareness, instructional content should be designed to introduce diverse cultural perspectives, thereby nurturing students' sensitivity to multiculturalism. As the curriculum undergoes future revisions, achieving a more balanced distribution of competencies will be essential to ensure comprehensive skill development that meets the evolving demands of global and digital society.

This analysis highlights both the strengths of the current framework—particularly its focus on native language proficiency and cognitive skills—and areas where strategic enhancements could better prepare students for contemporary challenges. The deliberate inclusion of underrepresented competencies would align the curriculum more closely with the holistic vision outlined in the Turkish Qualifications Framework while addressing the needs of a rapidly changing world.

Yazar Katkıları: Çalışmaya her iki yazar eşit oranda katkı sunmuştur.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan ederiz.

Etik Beyanı: Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi"nde belirtilen kurallara uyulduğunu ve "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler"e dayalı hiçbir işlem yapılmadığını beyan ederiz. Aynı zamanda tüm yazarların çalışmaya katkıda bulunduğunu, yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışmasının bulunmadığını, tüm etik ihlallerde tüm sorumluluğun makale yazarlarına ait olduğunu beyan ederiz.

Etik Kurul İzni: Araştırmada etik onay gerektirecek bir çalışma yapılmamıştır.

Finansman: Bu araştırma herhangi bir fon almamıştır.

Telif Hakları: Millî Eğitim dergisinde yayımlanan çalışmaların Creative Commons Atıf-Ticari Olmayan 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Veri Kullanılabilirliği Beyanı: Bu çalışma sırasında oluşturulan veya analiz edilen veriler, talep üzerine yazarlardan temin edilebilir.

Yazma Yardımı için Yapay Zekâ Kullanımı: Çalışmada yapay zekâ kullanılmamıştır.

Kaynakça

Aydın, H. (2025). Dijital çağın gölgesinde konuşmak: Yeni Türkçe programı konuşma kazanımlarında medya ve teknoloji izi var mı? *Uluslararası Dil Eğitimi Araştırmaları Dergisi, 2*(2), 15-28.

Aykaç, B. (2023). 2019 Türkçe dersi öğretim programı ortaokul kazanımlarının anahtar yetkinlikler açısından incelenmesi. *USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi, 5*(11)*,* 69-87. https://doi.org/10.47994/usbad.1238319

Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal, 9*(2), 27-40. https://doi.org/10.3316/QRJ0902027

Eroğlu, A. (2025). 21. yüzyıl becerileri bağlamında 2024 ortaokul Türkçe dersi öğretim programı. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, 14*(2), 587-600. https://doi.org/10.7884/teke.1621698

Kalaycı, N., & Yıldırım, N. (2020). Türkçe dersi öğretim programlarının karşılaştırmalı analizi ve değerlendirilmesi (2009-2017-2019). *Trakya Eğitim Dergisi, 10*(1), 238-262. https://doi.org/10.24315/tred.580427

Kana, F., & Kiler, B. (2021). Ortaokul Türkçe ders kitaplarının öğretim programındaki anahtar yetkinlikler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 10*(2), 741-755.

Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Akademi Yayınları.

Kaya, M., & Gül, B. (2023). Çocuk edebiyatı tercüme ofisi (ÇETO) dergisinin 2019 Türkçe dersi öğretim programdaki anahtar yetkinlikler bakımından incelenmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi, 8*(1), 23-49. https://doi.org/10.54979/turkegitimdergisi.1271540

Kayhan, E., Altun, S. & Gürol, M. (2019). Sekizinci sınıf Türkçe öğretim programının (2018) 21. yüzyıl becerileri açısından değerlendirilmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 10*(2), 20-35.

Kurudayıoğlu, M., & Soysal, T. (2018). İlkokul Türkçe 1 ders kitabının öğretim programındaki temel beceriler açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi, 6*(3), 670-683.

Kurudayıoğlu, M. & Soysal, T. (2020). 2018 Türkçe dersi öğretim programının dijital yetkinlik bakımından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (54), 184-199. https://doi.org/10.21764/maeuefd.658584

Maden, S. & Durmaz, N. (2023). Türkçe ders kitaplarının anahtar yetkinlikler açısından incelenmesi (8. sınıf örneği). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 12*(3), 1201-1220. https://doi.org/10.7884/teke.1360029

MEB. (2017). *Türkçe dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.

MEB. (2018). *Türkçe dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.

MEB. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.

MEB. (2024a). *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programları ortak metni.* Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.

MEB. (2024b). *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ortaokul Türkçe dersi öğretim programı*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.

Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage Publishing.

MYK. (2015a). *Türkiye yeterlilikler çerçevesinin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar hakkında yönetmelik*. https://www.myk.gov.tr/index.php/tr/page/83 (Erişim Tarihi: 29.09.2025).

MYK. (2015b). *Türkiye yeterlilikler çerçevesine dair tebliğ ve eki Türkiye yeterlilikler çerçevesi.* https://www.myk.gov.tr/index.php/tr/page/83 (Erişim Tarihi: 29.09.2025).

Soyuçok, M. & Batur, Z. (2020). 2018 Türkçe öğretim programı kazanımlarının Türkiye yeterlilikler çerçevesi açısından incelenmesi. *Gelecek Vizyonlar Dergisi, 4*(3), 1-12. https://doi.org/10.29345/futvis.69

Tuncel, İ. (2019). Program geliştirmenin kuramsal temelleri. H. Şeker (Ed.). *Eğitimde program geliştirme kavramlar ve yaklaşımlar* içinde (s. 19-71). Anı Yayıncılık.

Ülger, E. & Erkal, M. (2022). 2019 Türkçe dersi öğretim programındaki kazanımların (1, 2, 3 ve 4. sınıflar) anahtar yetkinliklerle ilişkisi. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6*(1), 68-99. https://doi.org/10.30561/sinopusd.1086766

Ültay, E., Akyurt, H. & Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi,* (10), 188- 201. https://doi.org/10.21733/ibad.871703

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.